

2015-11-24

Tid 2015-11-24, kl 19:00

Plats /Kommunhuset i Tumba plan 2, rum 2

Ärenden

Justering

- 1 Presentation och vuxenenheten och boenheten - muntlig information
- 2 Ekonomisk månadsrapport (SN 2014:1)
- 3 Föreningsbidrag 2016, lokala och externa föreningar (SN 2015:89)
- 4 Barn och ungas rätt vid tvångsvård (SOU 2015:71) (SN 2015:171)
- 5 Remissvar - Ökad trygghet för hotade och förföljda personer (SOU 2015:69)
- 6 Förvaltningschefen informerar - muntlig information
- 7 Rapportering av ej verkställda beslut enligt 4 kap 1 § SoL och 28 f § lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (SN 2015:90)
- 8 Val av ledamot i vuxen- och ungdomsutskottet (SN 2014:216)
- 9 Ansökan till Vinnovas utlysning innovation för säkrare migration och etablering av nyanlända (SN 2015:214)
- 10 Samordningsförbundet i Botkyrka, Huddinge och Salem (SN 2015:14)
- 11 Anmälan av delegationsbeslut
- 12 Anmälningsärenden

Majoritetspartierna träffas i kommunalhuset i Tumba, plan 2 rum 2, kl. 18.00
Oppositionspartierna träffas i kommunalhuset i Tumba, socialförvaltningens stora sammanträdesrum på plan 8, kl 18.00 .

Var vänlig och meddela Anneli Sjöberg om du inte kan närvara, tfn 530 618 34 eller anneli.sjoberg@botkyrka.se.

MATS EINARSSON
ordförande

ANNELI SJÖBERG
sekreterare

1

Presentation och vuxenenheten och boenheten - muntlig information

Beslut

Socialnämnden har tagit del av informationen.

Ärendet

Verksamhetschef Charlotte Lagerkvist informerade om vuxenenhetens och boenhetens verksamhet.

2**Ekonomisk månadsrapport (SN 2014:1)****Förslag till beslut**

Socialnämnden godkänner ekonomisk månadsrapport för oktober 2015 och överlämnar ärendet till kommunfullmäktige för vidare beredning

Ärendet

Prognosen innebär att förvaltningen försämrar sin prognos från cirka -14 miljoner kronor i delårsrapport nr 2 till cirka -19 miljoner kronor. Den är dock fortfarande bättre än prognosen som lämnades i samband med delårsrapport 1 på ca -22 Mkr.

De relativt sett stora slagen mellan de olika prognostillfällena signalerar osäkerhet i bedömning av det framtida utfallet; delvis en följd av de stora volymförändringar som skett i år framför allt inom Barn & Unga och Flyktinghantering för Ensamkommande. Vi bedömer därför att det finns en relativt stor grad av osäkerhet i denna prognos.

För de olika enheterna och verksamheterna kan vi se följande i prognosen:

Den snabba volymtillväxten gällande flyktinghanteringen för ensamkommande gör att både intäkts- och kostnadssidan skjuter iväg. Finansieringsmodellen gör att nettokostnaden skall ligga nära 0. Kravet på utökad handläggning har dock medfört att personalkostnaderna ökar, och vi bedömer nu att vi kommer att dra över vår budget med 1 Mkr, en försämring gentemot föregående prognos

Generellt sett ökar kostnaderna för individplaceringar, framför allt inom Barn & Unga. Familjehemsplaceringar står dock för en allt högre andel av placeringarna jämfört med institutionsplaceringar, vilket bromsar kostnadsökningstakten.

Försörjningsstödet prognosticeras till en nivå som är ca 2 Mkr högre än föregående prognos. Detta skall dock mer ses som en följd av att bedömningen vid förra prognostillfället var för optimistisk. Vi ser fortsatt en minskning i försörjningsstödet och tror att vi kommer att landa på en helårsnivå som är lägre än 2014 års vid årets slut.

På Vuxensidan förbättras prognosen denna gång; detta framför allt som en följd av att antal LVM-placeringar legat på en relativt sett låg nivå under hela 2015.

Kostnaderna inom Socialpsykiatri ökar pga att fler har ett större vårdbehov än vad som kan tillgodoses i hemmiljö. Detta leder till ett ökat antal placeringar, utökad dubbelbemanning och fler larm.

2015-11-24

Dnr SN 2014:1

Socialpsykiatrins prognos innehåller denna gång också en lägenhetsrenovering i Störvreten på ca 500 tkr och som är av engångskaraktär. Brandattentaten i somras och under september fanns med redan i förra prognosen, men kan nu summeras i ett utfall som blev ca 500 tkr högre än beräknat för dessa händelser. Lägenhetsrenoveringen och brandattentaten tillsammans summerar till en kostnad på ca 4 Mkr i prognosen som är engångskostnader som inte beräknas återkomma 2016.

De enligt kommunstyrelsen beslutade medlen för volontärsarbete på 250 tkr finns med i vårt resultat. Dessa medel har även budgeterats med tilläggsanslag varför detta inte påverkar vår prognos för nettokostnaden.

2015-11-12

Dnr SN 2014:1

Referens
Jonas Ransmyr

Mottagare
Socialnämnden

Ekonomisk månadsrapport för oktober 2015

Förslag till beslut

Socialnämnden godkänner ekonomisk månadsrapport för oktober 2015 och överlämnar ärendet till kommunfullmäktige för vidare beredning

Ärendet

Prognosen innebär att förvaltningen försämrar sin prognos från cirka -14 miljoner kronor i delårsrapport nr 2 till cirka -19 miljoner kronor. Den är dock fortfarande bättre än prognosen som lämnades i samband med delårsrapport 1 på ca -22 Mkr.

De relativt sett stora slagen mellan de olika prognostillfällena signalerar osäkerhet i bedömning av det framtida utfallet; delvis en följd av de stora volymförändringar som skett i år framför allt inom Barn & Unga och Flyktinghantering för Ensamkommande. Vi bedömer därför att det finns en relativt stor grad av osäkerhet i denna prognos.

För de olika enheterna och verksamheterna kan vi se följande i prognosen:

Den snabba volymtillväxten gällande flyktinghanteringen för ensamkommande gör att både intäkts- och kostnadssidan skjuter iväg. Finansieringsmodellen gör att nettokostnaden skall ligga nära 0. Kravet på utökad handläggning har dock medfört att personalkostnaderna ökar, och vi bedömer nu att vi kommer att dra över vår budget med 1 Mkr, en försämring gentemot föregående prognos

Generellt sett ökar kostnaderna för individplaceringar, framför allt inom Barn & Unga. Familjehemsplaceringar står dock för en allt högre andel av placeringarna jämfört med institutionsplaceringar, vilket bromsar kostnadsökningstakten.

Försörjningsstödet prognosticeras till en nivå som är ca 2 Mkr högre än föregående prognos. Detta skall dock mer ses som en följd av att bedömningen vid förra prognostillfället var för optimistisk. Vi ser fortsatt en minskning i försörjningsstödet och tror att vi kommer att landa på en helårsnivå som är lägre än 2014 års vid årets slut.

201-11-12

På Vuxensidan förbättras prognosen denna gång; detta framför allt som en följd av att antal LVM-placeringar legat på en relativt sett låg nivå under hela 2015.

Kostnaderna inom Socialpsykiatrin ökar pga att fler har ett större vårdbehov än vad som kan tillgodoses i hemmiljö. Detta leder till ett ökat antal placeringar, utökad dubbelbemanning och fler larm.

Socialpsykiatrins prognos innehåller denna gång också en lägenhetsrenovering i Storstreten på ca 500 tkr och som är av engångskaraktär. Brandattentaten i somras och under september fanns med redan i förra prognosen, men kan nu summeras i ett utfall som blev ca 500 tkr högre än beräknat för dessa händelser. Lägenhetsrenoveringen och brandattentaten tillsammans summerar till en kostnad på ca 4 Mkr i prognosen som är engångskostnader som inte beräknas återkomma 2016.

De enligt kommunstyrelsen beslutade medlen för volontärsarbete på 250 tkr finns med i vårt resultat. Dessa medel har även budgeterats med tilläggsanslag varför detta inte påverkar vår prognos för nettokostnaden.

Marie Lundqvist
Socialchef

Verksamhet

Verksamhet	Utfall Jan-Okt 2015, Tkr	Budget 2015, Tkr	Prognos Fg, Tkr	Prognos 2015, Tkr	Avv Prognos-Budget	Diff mot Fg Prognos
Alla verksamheter						
Verksamhet saknas	-13			0	0	0
021 Kommunledningsförvaltning	0		0	0	0	0
13 Arbetsmarkn åtgärder	3		3	3	3	0
14 Flyktningåtgärder	-7 070	-3 575	-3 915	-4 667	-1 092	-752
19 Prelbokförda poster	-3 263					0
63 Särskola, gymnasiet	11		13	11	11	-2
72 Barnomsorg	-4 958	-5 832	-5 994	-5 993	-161	1
73 Barn o ungdomar t o m 20	-165 069	-193 513	-203 786	-204 937	-11 424	-1 151
74 Vuxna exkl missbrukare	-81 593	-95 336	-96 786	-98 914	-3 578	-2 128
75 Vuxna missbrukare	-28 349	-41 617	-41 070	-40 090	1 527	980
76 Försörjningsstöd	-122 903	-144 915	-150 506	-152 801	-7 886	-2 295
79 Gemensam verksamhet	-35 529	-53 946	-50 454	-50 403	3 543	51
Summa Alla verksamheter	-448 733	-538 734	-552 495	-557 791	-19 057	-5 296

201-11-12

Ansvar

Ansvar	Utfall Jan- Okt 2015, Tkr	Budget 2015, Tkr	Prognos Fg, Tkr	Prognos 2015, Tkr	Avv Pro- gnos-Budget	Diff mot Fg Prognos
88 SOC						
880 Central förvaltning	-47 490	-67 689	-63 846	-63 424	4 265	422
8861 Enh Ekonomiskt bist (EEB)	-128 943	-149 305	-156 353	-158 481	-9 176	-2 128
8870 Utredningsenheten (UE)	-139 405	-149 847	-166 830	-167 106	-17 259	-276
8873 Vuxenenheten (VE)	-26 574	-40 580	-39 058	-38 463	2 117	595
8874 Resursenheten (RE)	-34 168	-43 900	-40 795	-42 357	1 543	-1 562
8879 Socialpsyk Enh (SPE)	-65 330	-77 361	-76 834	-79 140	-1 779	-2 306
888 Boenheten	-6 817	-9 802	-8 779	-8 820	982	-41
Ansvar saknas 88	-6	-250			250	0
Summa 88 SOC	-448 733	-538 734	-552 495	-557 791	-19 057	-5 296

3**Föreningsbidrag 2016, lokala och externa föreningar (SN 2015:89)****Beslut**

Socialnämnden beslutar bevilja föreningsbidrag till lokala och externa föreningar år 2016, enligt tjänsteskrivelse 2014-10-29.

Socialnämnden beslutar att sista inlämningsdatum för att ansöka om nästa års föreningsbidrag ska vara 1 oktober 2015.

Sammanfattning

Socialnämnden beviljar årligen föreningsbidrag till föreningar som bedriver social verksamhet. För år 2016 har socialnämnden totalt 3257 tkr att fördela till föreningar. Socialnämnden fördelar därutöver ca 400 tkr till verksamhet för Barn i väntan/Barn i start. Fördelningen till lokala och externa föreningar sker vid ett och samma tillfälle. 17 föreningar har lämnat ansökningar om bidrag till ett sammanlagt belopp om ca 4,2 mnkr. Socialnämnden antog 2015-10-20 "Riktlinjer för bidrag till föreningar inom socialnämndens verksamhetsområde". Förvaltningen har i sina bedömningar tagit utgångspunkt i de av nämnden fastställda riktlinjerna.

Socialförvaltningen föreslår en fördelning av föreningsbidraget år 2016 enligt följande:

- Föräldraföreningen för barn och ungdom i Botkyrka 60 tkr.
- Verdandi Botkyrka 400 tkr
- Buff (f.d. Bryggan) Stockholm 50 tkr.
- BRIS region Mitt 120 tkr
- Internationella Bekantskaper 55 tkr

- Botkyrka kvinno- och tjejjour 700 tkr
- Varken Hora eller Kuvad 70 tkr
- Botkyrka kvinnoverksamhet 60 tkr
- Föreningen Mansjouren 12 tkr

2015-11-24

Dnr SN 2015:89

- Brottsofferjouren Huddinge – Botkyrka 270 tkr
- Botkyrka Röda Korskets 135 tkr
- RSMH Respons 85 tkr
- RSMH Rekyl 40 tkr
- X-CONS Botkyrka 150 tkr
- Hela Människan Botkyrka Salem 370 tkr
- Sällskapet Länkarna 450 tkr
- Svenska Brukarföreningen Stockholm 30 tkr

Anhöriga är en viktig målgrupp och förvaltningen implementerar anhörigstöd i sina olika verksamheter. Anhöriga till personer med psykisk funktionsnedsättning är en målgrupp som kommit att söka stöd i allt större utsträckning. Förvaltningens resurser räcker inte för att motsvara behovet som de anhöriga har. Ett samarbete med civilsamhället omkring målgruppen finns redan.

Socialnämnden fördelade 288 tkr för år 2015 till att användas till föreningar och studieförbund som erbjuder aktiviteter för denna målgrupp. Medlen har fungerat för igångsättning av aktiviteter men dessa har dock inte kunnat komma igång i den utsträckning som planerades från början. Förvaltningen föreslår att 150 tkr fördelas för detta ändamål för år 2016.

Förvaltningen föreslår att de 50 tkr som återstår av anslaget fördelas senare.

2015-10-29

Dnr SN/2015:89

Referens
Anneli Sjöberg

Mottagare
Socialnämnd

Föreningsbidrag 2016, lokala och externa föreningar (SN 2015:89)

Förslag till beslut

Socialnämnden beslutar bevilja föreningsbidrag till lokala och externa föreningar år 2016, enligt tjänsteskrivelse 2014-10-29.

Socialnämnden beslutar att sista inlämningsdatum för att ansöka om nästa års föreningsbidrag ska vara 1 oktober 2015.

Sammanfattning

Socialnämnden beviljar årligen föreningsbidrag till föreningar som bedriver social verksamhet. För år 2016 har socialnämnden totalt 3257 tkr att fördela till föreningar. Socialnämnden fördelar därutöver ca 400 tkr till verksamhet för Barn i väntan/Barn i start. Fördelningen till lokala och externa föreningar sker vid ett och samma tillfälle. 17 föreningar har lämnat ansökningar om bidrag till ett sammanlagt belopp om ca 4,2 mnkr. Socialnämnden antog 2015-10-20 ”Riktlinjer för bidrag till föreningar inom socialnämndens verksamhetsområde”. Förvaltningen har i sina bedömningar tagit utgångspunkt i de av nämnden fastställda riktlinjerna.

Socialförvaltningen föreslår en fördelning av föreningsbidraget år 2016 enligt följande:

- Föräldraföreningen för barn och ungdom i Botkyrka 60 tkr.
- Verdandi Botkyrka 400 tkr
- Buff (f.d. Bryggan) Stockholm 50 tkr.
- BRIS region Mitt 120 tkr
- Internationella Bekantskaper 55 tkr

- Botkyrka kvinno- och tjejjour 700 tkr
- Varken Hora eller Kuvad 70 tkr
- Botkyrka kvinnoverksamhet 60 tkr
- Föreningen Mansjouren 12 tkr
- Brottsofferjouren Huddinge – Botkyrka 270 tkr
- Botkyrka Röda Korskrets 135 tkr
- RSMH Respons 85 tkr

Socialförvaltningen

Post Botkyrka kommun, 147 85 TUMBA · Besök Munkhättevägen 45, Tumba · Kontaktcenter 08-530 610 00

Direkt 08 - 530 618 58 Sms-0708 45 08 53· E-post sara.andersson@botkyrka.se

Org.nr 212000-2882 · Bankgiro 624-1061 · Fax 08-530 616 66 · Webb www.botkyrka.se

- RSMH Rekyll 40 tkr
- X-CONS Botkyrka 150 tkr
- Hela Människan Botkyrka Salem 370 tkr
- Sällskapet Länkarna 450 tkr
- Svenska Brukarföreningen Stockholm 30 tkr

Anhöriga är en viktig målgrupp och förvaltningen implementerar anhörigstöd i sina olika verksamheter. Anhöriga till personer med psykisk funktionsnedsättning är en målgrupp som kommit att söka stöd i allt större utsträckning. Förvaltningens resurser räcker inte för att motsvara behovet som de anhöriga har. Ett samarbete med civilsamhället omkring målgruppen finns redan.

Socialnämnden fördelade 288 tkr för år 2015 till att användas till föreningar och studieförbund som erbjuder aktiviteter för denna målgrupp. Medlen har fungerat för igångsättning av aktiviteter men dessa har dock inte kunnat komma igång i den utsträckning som planerades från början. Förvaltningen föreslår att 150 tkr fördelas för detta ändamål för år 2016.

Förvaltningen föreslår att de 50 tkr som återstår av anslaget fördelas senare.

Inledning

Socialnämnden antog 2015-10-20 ”Riktlinjer för bidrag till föreningar inom socialnämndens verksamhetsområde”. Förvaltningen har i sina bedömningar tagit utgångspunkt i de av nämnden fastställda riktlinjerna.

Det innebär bland annat att sista ansökningsdag är gemensam för lokala och externa föreningar och att nämnden fattar beslut om föreningsbidraget vid ett tillfälle per år. För år 2016 var ansökningstiden 1 september, i enlighet med socialnämndens beslut. En generös bedömning av inlämningstidpunkten har gjorts. En förening, Alby kvinnocenter, inkom med ansökan i november månad så denna ansökan har inte kunnat behandlas.

Totalt 17 föreningar har ansökt om bidrag till en summa om sammanlagt 4190 tkr. Socialnämndens budget för år 2016 innebär att det finns totalt 3257 tkr att fördela. Socialnämnden fördelar också ca 400 tkr i bidrag till Barn i väntan/Barn i start. Föreningarna har inte kunnat beviljas de bidrag de ansöker om eftersom summan av ansökningarna överstiger den budget som finns till förfogande med 0,9 tkr. Förvaltningens bedömningar har tagit utgångspunkt i de fastställda riktlinjerna.

En förening är ny för i år. Några föreningar som förra året fick bidrag har inte sökt i år.

Riktlinjerna och ansökningsförfarandet har fått till följd att föreningarna i sina ansökningar preciserar vad de använt och kommer att använda föreningsbidragen till.

Beskrivning och bedömning

Barn och unga

Föräldraföreningen för barn och ungdom i Botkyrka (FFBU)

Verksamhetsbeskrivning

Föreningen bedriver stödjande och pedagogiskt arbete riktat till muslimska barnfamiljer i Botkyrka. Föreningen har samarbete med Botkyrka kommun inom ramen för arbetet att förebygga hedersrelaterat våld och förtryck.

Verksamhet under 2014/2015

FFBU:s verksamhet har under 2014/15 präglats av utveckling och fördjupning. Målet har varit att effektivisera arbetet så att föreningen når ut till fler, finner bättre metoder att lösa svåra problem, ökar kvaliteten på arbetet, försöker skaffa arbetsmöjligheter och sysselsättning till arbetslösa medlemmar, satsar mer tid för frågor om brott, alkohol/droger, förebyggande arbete samt motverka diskriminering.

Föreningen fortsätter under 2016 att arbeta med stöd, krissamtal, medling och pedagogiskt arbete till barnfamiljer samt fortsätter att samarbeta med socialsekreterare, kriminalvården, NAV (Nämnden för Andlig vård), Röda korset m.fl. Föreningen arrangerar föreläsningar i syfte att motverka våld, mobbning, droger och andra angelägna frågor och arbetar för att skaffa sysselsättning och arbete till arbetslösa barnfamiljer m.m.

Medlemsantal/antal besökare

Föreningen har 357 medlemmar från hela Botkyrka, varav 87 barn och ungdomar. 871 personer besökte verksamheten under 2014/15.

Bidragsansökningar/beviljade bidrag

Föreningen ansöker om 75 tkr i föreningsbidrag för år 2016. Föreningen har fått bidrag år 2010-15. För år 2015 beviljades 50 tkr.

Förvaltningens bedömning

Förvaltningen gör bedömningen att föreningens verksamhet är värd att stödja. Föreningen har samarbete med Botkyrka kommun och de har tidigare fått föreningsbidrag. Förvaltningen föreslår att föreningen beviljas 60 tkr i föreningsbidrag för år 2016.

Verdandi Botkyrka

Verksamhetsbeskrivning

Föreningens syfte är att ge barn och vuxna möjlighet till djupare kontakt för att öka förståelsen för varandras upplevelser, problem och livssituation, att speciellt integrera s k socialt avvisade och underprivilegierade medmänniskor i en verksamhet som steg för steg medverkar till att lösgöra deras egna inneboende resurser, att ge deltagarna möjlighet att utveckla sig själva i gemenskap med andra och att engagera deltagarna i ett opinionsbildningsarbete utifrån Verdandis mål och program.

Målgruppen är kvinnor som upplever sig utestängda från samhället, står långt från arbetsmarknaden och ofta har fysisk och/eller psykosocial ohälsa. Barn och ungdomar som har problem i sin uppväxtmiljö och behöver positiva vuxenkontakter, trygghet, ökad läsförståelse och positiva upplevelser i gemenskap med andra.

Verksamhet under 2014/2015

Medlen har använts enligt följande fram till september 2015. Föreningen har aktivt gett stöd till barn som har problem i sin uppväxtmiljö genom öppen verksamhet, läxhjälp, lägerverksamhet och studiebesök. Syftet har varit att bygga nya positiva kontakter med vuxna. Många aktiviteter har genomförts under året bl.a. simtränat 33 barn samt 6 föräldrar, dagsutflykter vid 18 tillfällen med 213 barn och 79 vuxna, biobesök, lek och pyssel.

Dagliga verksamheter/aktiviteter för vuxna som lever i en underprivilegierad situation bl.a. studiecirkel i svenska, sömnad läsläsningsstöd (48 barn och 18 vuxna deltagare), stödsamtal m.m.samt sommarjobb gymnasieelever.

Föreningen har deltagit i olika arrangemang, bl.a. dialogforum Botkyrka miljöveckan, konferens om Fittjas framtid och feministiskt forum i samarbete med ABF.

Föreningen har brutit utanförskap, isolering och förändrat livssituationen för c:a 20 nya vuxna deltagare som nu upplever att de har ett stödande nätverk att utvecklas i.

Föreningen har också en plan för uppföljning av verksamhetens innehåll.

Medlemsantal/antal besökare

Föreningen har 173 vuxna medlemmar och 162 barn och ungdomar och har under år 2014 haft över 9100 besök i verksamheten, varav c:a 4200 är besök av barn.

Bidragsansökningar/beviljade bidrag

Verdandi Botkyrka ansöker om 500 tkr i föreningsbidrag för år 2016. År 2015 beviljades föreningen 350 tkr i bidrag.

Förvaltningens bedömning

Verdandi Botkyrkas ansökan och den verksamhet som de söker medel för överensstämmer med de krav som nämnden ställer i sina riktlinjer och förvaltningen föreslår därför att föreningen beviljas 400 tkr i föreningsbidrag för år 2016.

Bufff (f.d.Bryggan)

Verksamhetsbeskrivning

Bufff Stockholm är en ideell förening med syfte att ge stöd till barn och ungdomar vars föräldrar sitter eller har suttit i fängelse/häkte. Föreningen har ett nära samarbete med Stockholms läns anstalter och häkten, Stockholms stad och kranskommuner samt andra organisationer som arbetar för barnets bästa. Målgruppen är barn och ungdomar till frihetsberövade föräldrar.

Verksamhet under 2014/2015

Bidraget har använts förenligt med ansökan och dess användningsområde. Det har inte skett förändringar i basverksamheten från tidigare år. Bufffs verksamhet består av öppet hus, ungdomsgrupp, stödgrupper, utflykter, stödsamtal, föräldrastöd, uppsökande verksamhet bland barn och ungdomar samt anstalterna, kunskapsspridning, rådgivning mm

Medlemsantal/antal besökare

Bufffs anger i ansökan att totalt 812 medlemmar, varav 164 barn deltar i föreningens verksamhet. Föreningen preciserar inte i ansökan hur många av dessa som kommer från Botkyrka kommun.

Bidragsansökningar/beviljade bidrag

Bufff ansöker om 50 tkr i föreningsbidrag år 2016. Föreningen beviljades år 2015 50 tkr.

Förvaltningens bedömning

Socialförvaltningen har ingen specialiserad verksamhet för denna målgrupp och behovet av verksamheten hos barn och unga i Botkyrka är förmodligen högre än antalet som använder sig av den.

Genom att ge bidrag till föreningen Bufff ges möjlighet för barn i Botkyrka och deras familjer att ta del av denna verksamhet. Förvaltningen föreslår att föreningen Bryggan beviljas 50 tkr i föreningsbidrag för år 2016.

BRIS region Mitt

Verksamhetsbeskrivning

Målet för verksamheten är att stärka barns och ungdomars rättigheter och förbättra deras levnadsvillkor. BRIS ska särskilt bistå utsatta unga och upprätthålla möjligheter för dem att föra en dialog med vuxna. Verksamheten ska präglas av ett barnperspektiv genom att utgå från barnets behov. BRIS

ska stå på barnets sida och fungera som en länk mellan barn, vuxna och samhället.

Målgruppen är barn och ungdomar upp till 18 år.

Verksamhet under 2014/2015

Stödverksamhet för barn och ungdomar samt för vuxna om barn. Information, föreläsningar och utbildningar om bl.a. barns rättigheter. Ny verksamhet är skolinformation för mellan- och högstadiet.

Bris ska särskilt bistå utsatta barn och ungdomar. BRIS har under verksamhetsåret 2014 upprätthållit samt utvecklat möjligheten för barn och ungdomar att föra en dialog med vuxna. Bris verksamhet är dialogen med barn och ungdomar via Bris 116 111, Brismejlen, Bris forum, Brischatten samt dialogen med vuxna om barn via Bris Vuxentelefon - om barn.

För region Mitt har en förändring av organisationen inneburit att det har blivit ökade möjligheter att genom medlemmar och anställda att nå nya grupper barn och ungdomar. Region mitt har under året satsat mer på att möta barn och unga genom volontärer som i sitt uppdrag som Bris-informatörer har besökt skolor. Även utbildning till professionella som i sitt yrke möter barn och unga har varit prioriterat under 2014.

Medlemsantal/antal besökare

BRIS redovisar 2238 vuxna stödmedlemmar.

Bidragsansökningar/beviljade bidrag .

BRIS region Mitt ansöker om motsvarande 10 kr per barn bosatt i Botkyrka, 223 tkr. Föreningen beviljades 100 tkr i bidrag för år 2015. Föreningens verksamhet är väl känd. Föreningen söker bidrag på motsvarande sätt från Botkyrka som från alla Sveriges kommuner.

Förvaltningens bedömning

Föreningen ska stärka barns och ungdomars rättigheter och förbättra deras levnadsvillkor. Detta stämmer väl in i förvaltningens prioriteringar och föreningen har fått bidrag tidigare.

Förvaltningen föreslår att BRIS region Mitt beviljas ett bidrag på 120 tkr.

Internationella Bekantskaper

Verksamhetsbeskrivning

Internationella bekantskaper främjar kontakter mellan personer som har svenska som sitt modersmål och personer som har icke-nordisk bakgrund och som genom deltagande i SFI eller på annat sätt visat en stark önskan att lära sig det svenska språket i syfte att lättare bli valbara på den svenska ar-

betsmarknaden. Målgruppen är personer som har svenska som sitt modersmål och personer som har ickenordisk bakgrund.

Föreningens arbete bedrivs idag på frivilligbasis till stor del. Verksamheten svenska med baby har haft en heltidsanställd samordnare.

De aktiviteter som föreningen har är svenska med baby, medpratere på SFI, läsläsning, språkstödjare för skolungdomar, internationella träffar, stadsvandring på lektionstid, mindre aktivitetsgrupper, föreläsningar och seminarier.

Svenska med baby är ett initiativ som skapar nya möten mellan föräldrar och barn från olika bostadsområden (i hela Stockholmsområdet) i öppna föräldragrupper. Möten över språkliga, kulturella, sociala och geografiska gränser skapar förståelse och sammanhållning och bryter isoleringen. Syftet är också att genom de nätverk som etableras ge nyanlända möjlighet till språkträning och en språngbräda in i det svenska samhället.

Verksamhet under 2014/2015

Under 2014 har verksamheten arrangerat nästan 200 aktiviteter och haft över 4000 besök, med deltagare från hela Stockholmsområdet och med ursprung i 60 länder. Föreningen har fått pris för arbete mot främlingsfientlighet och rasism (från SLL), Årets Wendela 2014 (från Aftonbladet) och 2015 års Martin Luther King-pris.

I Alby arrangeras veckovisa träffar på Alby bibliotek. Träffarna byggs upp kring olika teman. Många kommer för att träna svenska och få ökade kontakter med det svenska samhället, för att dela erfarenheter, lära av andra och ha en meningsfull vardag under föräldraledigheten. Föreningen vill under det kommande året fortsätta arbetet med gruppen som träffas en gång i veckan i Alby. Målet är minst 200 besök per termin.

Medlemsantal/antal besökare

Föreningen redovisar 140 vuxna medlemmar. Deltagarantalet är ca 400 besök.

Bidragsansökningar/beviljade bidrag

Föreningen beviljades bidrag på 50 tkr föregående år och ansöker om 70 tkr för år 2016.

Förvaltningens bedömning

Det är förvaltningens bedömning att Internationella bekantskaper bedriver en viktig verksamhet som kompletterar socialnämndens egen verksamhet, mål och åtaganden. Svenska med baby är en intressant verksamhet väl värd att stödja. Förvaltningen föreslår bidrag med 55 tkr för år 2016.

Vuxna

Botkyrka kvinno- och tjejjour

Verksamhetsbeskrivning

Föreningen beskriver att verksamhetens inriktning är att i akuta situationer bereda våldsutsatta kvinnor och barn möjlighet till ett skyddat boende. Föreningen disponerar 8 rum i 4 lägenheter. Verksamheten sker i samverkan med kommunen eller på den stödsökande kvinnans eget initiativ. Föreningen arbetar genom att med hjälp och stöd till självhjälp ge vägledning till stödsökande kvinnor och barn som är i behov av insatser och att med information och aktiviteter motverka kvinnors och barns utsatthet.

Målgruppen är kvinnor och barn som är utsatta för mäns våld i nära relationer, unga tjejer som vänder sig till tjejjouren,

Verksamhet under 2014/2015

Under året har föreningen haft en mycket hög beläggning i sina boenden med kvinnor som har större barnkullar än tidigare. Föreningen bedriver en omfattande stödverksamhet för både boende och andra kvinnor. Kvinnornas behov av stöd ökar även i år och svårigheter att få tillgång till ett eget boende har ökat vilket skärper läget ytterligare. Föreningen fortsätter att delta i arrangemang och att rekrytera och utbilda nya jourkvinnor från olika språkgrupper och personal med lämplig kompetens. Föreningen har samarbete med socialförvaltningen, polisen, andra myndigheter, församlingar och föreningar.

Under 2016 kommer föreningen att jobba för att verksamhetens boenden och administration ska kunna förläggas samlat.

Medlemsantal/antal besökare

Föreningen har 144 medlemmar. Antalet besökare redovisar föreningen till 289 vuxna samt 68 barn- och ungdomar.

Bidragsansökningar/beviljade bidrag

Botkyrka kvinno- och tjejjour ansöker om 700 tkr i föreningsbidrag för år 2016. Föreningen beviljades 700 tkr i bidrag år 2015. Verksamheten beräknar sina kostnader för år 2016 om totalt 1 945 tkr, varav 816 tkr är personalkostnader. Verksamheten har 8 platser för jourboende. För enskilda boenden som kommer via socialförvaltningen ingås ett avtal.

Förvaltningens bedömning

Förvaltningen vill ge stöd till Botkyrka kvinno- och tjejjour som utför en viktig verksamhet och som är ett tydligt komplement till nämndens egen verksamhet. Förvaltningen föreslår att Botkyrka kvinno- och tjejjour beviljas 700 tkr i bidrag för år 2016.

Varken Hora eller Kuvad

Verksamhetsbeskrivning

Syftet är att ge tjejer och killar, i synnerhet utrikesfödda kvinnor utan en stabil grund i samhället, möjlighet att utöva sina medborgerliga rättigheter på samma villkor som andra medborgare. Föreningens mångåriga gräsrotsarbete har visat att dessa människor inte kan utöva dessa rättigheter till fullo på grund av strukturella hinder, varav de två främsta hindren är hederskulturen och främlingsfientligheten.

Föreningen vänder sig huvudsakligen till unga tjejer och killar samt kvinnor med invandrabakgrund och föräldrar, i Stockholms förorter och i synnerhet i Botkyrka kommun. Andra målgrupper är skolledare, lärare och sociala myndigheter. Föräldrarna når föreningen bl.a. på SFI och Folkhögskolan i Botkyrka.

Verksamhet under 2014/2015

Föreningsbidraget från Botkyrka kommun har föreningen använt till ett flertal olika aktiviteter bl.a. workshops om hedersrelaterat våld och anordnat ett flertal utbildningar och seminarier om olika former av förtryck. Föreningen har anordnat seminarium i samarbete med andra föreningar under internationella kvinnodagen, hållit utbildningar och workshops på skolor om rätten att välja sitt egna liv samt anordnat visning av föreställningen stjärnlösa nätter för närmare 100 studenter och lärare på folkhögskolan i Botkyrka. Föreningen har också besökt fritidsgårdar för att utveckla samarbete och samtala med ungdomar om medborgerliga fri- och rättigheter.

Föreningen har kunnat anställa en person en dag i veckan för att administrera seminarier och workshops.

Bidraget har använts till att anordna dessa aktiviteter och att betala lokalhyra, arvode för föreläsare, resor, förtäring för grupper av kvinnor och unga.

Bidragsansökningar/beviljade bidrag

Varken hora eller kuvad ansöker om 150 tkr i bidrag för år 2016. För år 2015 beviljades föreningen 60 tkr

Förvaltningens bedömning

Varken Hora eller kuvad bedriver opinionsarbete och deltar i debatten i frågor som rör hedersrelaterat våld och förtryck. En del av opinionsarbetet kan inte kopplas till föreningsverksamhet riktad till Botkyrka.

Förvaltningen vill stödja föreningens verksamhet då de arbetar med frågor som är prioriterade och som förvaltningen åtagit sig att arbeta med och föreslår 70 tkr i föreningsbidrag för år 2016.

Botkyrka kvinnoverksamhet

Verksamhetsbeskrivning

Botkyrka kvinnoverksamhet är en ideell förening där kvinnor samlas för att aktivt arbeta med och för jämställdhet samt stärka kvinnors situation på arbetsmarknaden. Huvuduppgiften är att bryta kvinnors isolering i hemmet och från samhället, sysselsätta kvinnorna med olika aktiviteter, hjälpa dem att hitta nya vägar in i samhället och komma ut i arbetslivet samt få större kunskap, ökat självförtroende och högre status i samhället.

Föreningen verkar för kvinnors möjlighet och utveckling och syftar till integration och förutsättningar till arbete och/eller studier.

Målgruppen är utsatta och nyanlända kvinnor bl.a. arbetslösa och sjuka.

Aktiviteter som erbjuds är datakurs/söka jobb, lätt matlagning, syslöjd, samhällskunskap, träning/motion/yoga, svenska/språk/tolk.

Verksamhet under 2014/2015

Föreningen är nybildad.

Bidragsansökningar/beviljade bidrag

Föreningen är nybildad och har sålunda inte fått bidrag tidigare.

Förvaltningens bedömning

Föreningens verksamhet är väl värd att stödja och föreslår ett föreningsbidrag på 60 tkr för år 2016.

Föreningen Mansjouren i Stockholms län

Verksamhetsbeskrivning

Syftet med mansjouren är att vara tillgängliga för människor i personlig kris genom kristelefonjour, enskilda samtal och gruppsamtal.

Målgruppen är alla människor i personlig kris utan inskränkning.

Föreningens aktiviteter är bl.a. telefonjoursverksamhet, samtalsgrupper för enbart män, blandade samtalsgrupper, enskilda samtal, temaaktiviteter och öppet hus.

Verksamhet under 2014/2015

Föreningen uppger att bidraget inte är öronmärkt utan ingår med andra kranskommunernas verksamhet för att finansiera mansjourens verksamhet totalt sett. Föreningen har inga anställda utan enbart volontärer f.n. 20 st.

Medlemsantal/besökare

C:a 840 uppringningar i samtalssökande har gjorts under året. Av dessa har ca 450 resulterat i längre krissamtal. Antalet fasta samtalsgrupper har varit två per vecka. Totalt har 90 gruppsamtal med 322 personer hållits under året. 183 enskilda samtal har ägt rum.

Föreningen har haft samarbete med Sveriges Radio och Sveriges Television och deltagit i program och inslag rörande bl.a. mäns våld och mäns utsatthet i nära relationer. Föreningen deltog också i uppmärksammandet av den internationella mansdagen den 19 juli i ett programinslag i TV 4:s nyhetsmorgon. En annonskampanj i tidningen Situation Stockholm har också genomförts.

Bidragsansökningar/beviljade bidrag

Föreningen Mansjouren ansöker om 12 tkr i bidrag för år 2016. Förra året beviljades föreningen bidrag på 12 tkr. I sin ansökan redogör föreningen för en omfattande verksamhet som bedrivs av frivilliga krafter. Föreningen har en budget för sin verksamhet om ca 281 tkr, där den största utgiften utgör hyran för lokalen på Hornsgatan i Stockholm.

Förvaltningens bedömning

Föreningen Mansjourens verksamhet utgör ett komplement till nämndens egen verksamhet. Förvaltningen föreslår att föreningen beviljas det bidrag de ansöker om, 12 tkr för år 2016.

Brottsofferjouren Huddinge – Botkyrka

Verksamhetsbeskrivning

Brottsofferjouren i Huddinge är en ideell förening, med huvuduppgift att ge medmänskligt och praktiskt stöd till dem som drabbats av brott och dessas anhöriga. Mänskliga rättigheter och respekt för människans utsatthet ligger till grund för verksamheten, liksom de brottsutsattas rättigheter.

Föreningen är religiöst och partipolitiskt obunden och ska vara ett komplement till det allmännas brottsofferstöd. Målgruppen är alla brottsutsatta över 20 år i Huddinge-Botkyrka.

Verksamhet under 2014/2015

Föreningens aktiviteter är att rekrytera och utbilda stödpersoner, fortbildning och marknadsföringsåtgärder för att öka kännedomen om jourens arbete. Under 2014 rekryterades två nya stödpersoner som också erbjöds utbildning.

Till föreningen är knutna 12 stödpersoner, som på ideell basis arbetar på jouren med brottsofferstöd. Föreningen har avlönat två anställda, en på deltid och en heltidsanställd. Föreningen har också vissa kostnader för stödpersoner och administration.

Medlemsantal/antal besökare

Föreningen har 70 medlemmar. Två stödpersoner finns i lokalen varje tisdag 18-20 och tar telefonkontakt med de brottsutsatta. Personalen har stor erfarenhet och kunskap gällande krishantering och att förmedla kontakt med socialtjänst, försäkringsbolag m.fl.

Under 2014 har stödpersonerna arbetat sammanlagt 140 timmar på jouren. Jouren har under denna tid haft 1180 brottsutsatta. I 97 % av ärendena tas den första kontakten med Brottsofferjouren av polisen.

Bidragsansökningar/beviljade bidrag

Brottsofferjouren ansöker om ett bidrag motsvarande 3 kr/kommuninvånare d.v.s. 270 tkr. 2015 beviljades 265 tkr i bidrag.

Förvaltningens bedömning

Brottsofferjouren bedriver en viktig verksamhet som kompletterar nämndens ordinarie verksamhet. Förvaltningen föreslår att Brottsofferjouren Huddinge – Botkyrka beviljas 270 tkr i bidrag för år 2016.

Botkyrka Röda Korskrets

Verksamhetsbeskrivning

Röda korset vänder sig i sitt arbete till grupper som behöver stöd men försöker även generellt aktivera enskilda människor in i delaktighet och gemenskap.

Botkyrka Rödakorskrets ansöker om bidrag till aktiviteter såsom läxhjälp, besöksverksamhet för äldre och stöd till anhöriga samt att träna svenska. Föreningen vill öppna vägar in i samhället, skapa sociala nätverk och ge möjlighet att träna språket.

Verksamhet under 2014/2015

Föreningen redovisar följande aktiviteter under 2014: läxhjälp i Alby, Hallunda, Fittja, Tumba och Vårsta en gång i veckan, besöksverksamhet i hem, träna svenska i Hallunda samt veckoträffar för äldre i Hallunda och Tumba

Föreningen har anordnat tre rekreationsresor/dagsutflykter sommartid för anhörigvårdare/anhörig och äldre samt samtalsgrupp för vuxna anhöriga till personer med psykisk ohälsa.

Föreningen har haft ett ökat antal besökare över lag under året. Föreningen samverkar med kommunen i olika former bl.a. har en ny verksamhet startat under året, för stöd till anhöriga med psykiska problem. Tillgången av frivilliga har varit god utom till besöksverksamhet på äldreboende, varför den har upphört.

För föreningen är det viktigt att synas i hela kommunen. Under 2015 planeras bl.a. minimarknad i Grödinge, bokutdelning i Hallunda/Alby/Fittja och ökad synlighet i Tumba och Tullinge. Läxhjälp bedrivs på biblioteken i Hallunda, Fittja, Alby, Tumba och i Malmsjöskolan i Vårsta. Verksamhet i att träna svenska pågår 2 timmar i veckan i Hallunda

Föreningen skiljer mycket noga mellan verksamheter och internationellt bistånd och söker bara bidrag för verksamheter som bedrivs i Botkyrka kommun och viss del av hyres- och driftkostnaden.

Medlemsantal/antal besökare

Föreningen har 491 medlemmar och uppger 1162 vuxna deltagare och 1102 besök på läxhjälp.

Bidragsansökningar/beviljade bidrag

Botkyrka Röda korskrets har under de senaste åren sökt och beviljats föreningsbidrag av socialnämnden. Föreningen beviljades 110 tkr i bidrag föregående år. Föreningen har i år ansökt om ett bidrag på 140 tkr.

Förvaltningens bedömning

Föreningens verksamhet är väl värd att stödja. Förvaltningen föreslår att Botkyrka Rödakorskrets beviljas 135 tkr i föreningsbidrag för år 2015.

RSMH Respons

Verksamhetsbeskrivning

Föreningen värnar om de psykiskt funktionshindrade och bedriver kamratstödande verksamhet. Föreningen vill också främja sociala och kulturella aktiviteter som bidrar till att bryta isolering och utanförskap. Det är också av stor vikt då många har invandrarbakgrund. Medlemmarna har oftast en svag ekonomi som gör att föreningen subventionerar alla aktiviteter.

Målgruppen är psykiskt funktionshindrade.

Verksamhet under 2013/2014

Föreningen har gjort utflykter till museer, julmarknader, Ålandsresor och café-besök m.m. samt en längre resa per år. Det har bl.a. varit 33 halvdagsutflykter och 32 biobesök under året.

Medlemsantal/besökare

Föreningen har 65 medlemmar och ca 15 vuxna personer deltar per utflykt.

Bidragsansökningar/beviljade bidrag

Föreningen ansöker om 100 tkr i bidrag för år 2015. Föregående år beviljades föreningen 80 tkr i bidrag. Föreningen bedriver sin verksamhet i nära samarbete med förvaltningens socialpsykiatriska enhet.

Förvaltningens bedömning

Förvaltningen föreslår att RSMH Respons beviljas bidrag med 85 tkr för år 2015.

RSMH Re kyl

Verksamhetsbeskrivning

RSMH Re kyl är en lokalförening av Riksförbundet Social och Mental Hälsa och bedriver kamratstödande verksamhet knuten till Fyren i Tumba. Föreningens verksamheter sker i samarbete med socialförvaltningens socialpsykiatriska enhet. Målgruppen är psykiskt funktionshindrade.

Verksamhet under 2013/2014

Föreningen har under året arbetat med att stabilisera och utveckla lokalföreningen. Föreningens aktiviteter är trivselkvällar med mat, biokvällar, verksamhet på fyren lördagar. Man håller även öppet vissa storhelger. Under verksamhetsåret deltog en stor andel av medlemmarna i en resa till Helsingfors. Det uppskattades mycket.

Medlemsantal/besökare

Antalet medlemmar var 19 st år 2014 och föreningen har ca 20 besökare på aktiviteter.

Bidragsansökningar/beviljade bidrag

RSMH Re kyl ansöker om 40 tkr alternativt 90 tkr i föreningsbidrag för år 2016. Föreningen söker en lämpligare lokal för sin verksamhet. En ny lokal beräknas kosta ca 50 tkr. Därav de olika beloppen i ansökan. Föreningen beviljades föregående år 35 tkr i bidrag.

Förvaltningens bedömning

Förvaltningen föreslår att RSMH Re kyl beviljas 40 tkr i bidrag för år 2015.

X-CONS

Verksamhetsbeskrivning

Föreningen är en ideell organisation där f.d. kriminella och missbrukare hjälper varandra tillbaka in i samhället. Föreningens syfte är att stödja och vägleda kriminella till ett liv fritt från brott och droger. Målgruppen är ungdomar, unga vuxna och vuxna. Föreningen genomför bl. a. nattvandringar

fredag, lördag i kommunen. Föreningen har även kontaktmannaskap och mentorskap.

Enligt föreningen är styrkan i medlemskapet att kunna erbjuda medlemmarna en bra och intressant verksamhet, att få unga att välja bort droger, spel och kriminalitet.

Verksamhet under 2014/2015

Under året har föreningen fortsatt att ha en bra dialog med bl.a Botkyrkas boxningsklubb, Tumba simhall, 24 fitness i Hallunda där medlemmarna har aktiviteter. Målet är minst tre aktiviteter i veckan.

Föreningen finns på biblioteket 2 dagar i veckan. Föreningen har deltagit i drogfritt midsommarfirande, Albydagen, julbord samt olika seminarier och konferenser inom spelområdet, missbruksvården, hemlöshet och hedersrelaterat våld.

Föreningens verksamhet ”Tryggt hem” är i sin linda. Man erbjuder unga flickor eskort hem från tunnelbanan. Föreningen har nära samarbete med Grindtropsskolan och Kvarnhagaskolan i Alby där de äter lunch en gång i vecka med eleverna och pratar med skolans personal. Föreningen genomför också häktes- och anstaltsbesök, utbildningar, seminarier och föreläsningar. Samarbete sker med bl.a. socialtjänsten, närpolisen, beroendemottagningen m.fl.

Medlemsantal/antal besökare

Föreningen har 156 medlemmar varav 93 som är unga vuxna 16-26 år samtliga bosatta i Botkyrka kommun.

Bidragsansökningar/beviljade bidrag

X-CONS ansöker om 170 tkr i bidrag för år 2016. Föregående år beviljades de 100 tkr.

Förvaltningens bedömning

Det är förvaltningens bedömning att X-CONS bedriver en viktig verksamhet som kompletterar socialnämndens egen verksamhet, mål och åtaganden. Förvaltningen föreslår bidrag med 150 tkr. Föreningen beviljades bidrag om 100 tkr för år 2015.

Vuxna med beroendeproblematik

Hela Människan Botkyrka Salem

Verksamhetsbeskrivning

Hela människan är en allmännyttig ideell förening med uppdraget att utifrån en människosyn med Jesus som förebild och källa till kraft och inspiration, skapa intresse och förutsättningar för ett socialt och diakonalt arbetet för och tillsammans med människor i utsatta livssituationer.

Målgruppen är människor i utsatta livssituationer och som vill göra skillnad lokalt.

Verksamhet under 2014/2015

Föreningen redovisar aktiviteter såsom Riagården, stöd och motivationsarbete för att bryta utanförskapet för vuxna med aktivt missbruk eller annan utsatthet, familj- och anhörigstöd för anhöriga till personer med risk- eller missbruk, individstöd för barn och vuxna, arbetsinriktad rehabilitering för personer i arbetslöshet, socialt företagande och skapa förutsättningar för möten mellan människor och ge utrymme för aktiviteter och kreativitet.

Föreningen vill skapa intresse och förutsättningar för ett socialt och diakonalt arbete för och tillsammans med människor i utsatta livssituationer.

Medlemsantal/Antal besökare

Föreningen redovisar 17000 deltagande vuxna samt 200 barn.

Bidragsansökningar/beviljade bidrag

Beviljade bidrag har delfinansierat Riagården och föreningens anhörigstödsarbete.

Hela Människan ansöker om 1110 tkr i bidrag för år 2016. Hela Människan beviljades 350 tkr i bidrag år 2015. Föreningen preciserar sin ansökan till 500 tkr för Riagården, 510 tkr för anhörigstöd och övrigt socialt arbete.

Förvaltningens bedömning

Föreningens verksamhet överensstämmer med de krav som nämnden ställer i sina riktlinjer och förvaltningen föreslår därför att föreningen beviljas bidrag, dock inte i nivå med vad de sökt eftersom budgeten för föreningsbidraget inte ger utrymme för detta. Förvaltningen föreslår att Hela Människan Botkyrka Salem ansökan beviljas 370 tkr i bidrag för år 2016.

Sällskapet Länkarna Botkyrka

Verksamhetsbeskrivning

Föreningens målsättning är att hjälpa människor med olika missbruksproblem att få ett bättre liv. Allra helst vill föreningen att de ska bli helt nyktra och drogfria men det är kanske inte alltid möjligt att uppnå. Då inriktar sig föreningen på att uppnå en klart förbättrad livssituation, eller som föreningens devis lyder: ”som du själv blivit hjälpt skall du hjälpa andra”

Målgruppen är i första hand missbrukare av olika slag samt deras anhöriga och andra närstående som direkt eller indirekt drabbas av deras livsföring.

Verksamhet under 2013/2014

Sällskapet har f n 14 platser för tillfälligt boende. Beläggningen har varit mycket tillfredsställande. Sällskapet bedriver jourverksamhet mellan kl 08-22 året runt. Boendet i Alby har varit stödboende.

Föreningen har även andra aktiviteter i form av temakvällar, idrottskvällar, musiktillställningar, deltagande i riskkurs, gemensamma arrangemang såsom påsk- och julbord samt informationsverksamhet bl.a. vid besök av socialarbetare och enskilda personer med anknytning till vårddycken som vill ha information om verksamheten.

Medlemsantal/antal besökare

Antalet medlemmar är 102 vuxna personer och 16 barn och ungdomar.

Bidragsansökningar/beviljade bidrag

Föregående år beviljades föreningen 400 tkr i bidrag.

Förvaltningens bedömning

Sällskapet Länkarna ansöker om 410 tkr i föreningsbidrag år 2016. Sällskapet skriver i sin ansökan att 2015 års bidrag har använts till lokalkostnader, driftskostnader, medlemsvård, aktiviteter och utbildningsprogram. Föreningen kommer att bedriva liknande verksamhet 2016 med öppet hus alla årets dagar och övernattningsboende med 14 platser. Fyra personer arbetar i anslutning till övernattningsboende.

Förvaltningens bedömning

Förvaltningen föreslår att Sällskapet Länkarna beviljas 450 tkr i föreningsbidrag för år 2016 för den verksamhet som de har redovisat för.

Svenska Brukarföreningen Stockholm

Verksamhetsbeskrivning

Föreningen har verksamhet för personer som använder narkotika. Föreningen erbjuder öppet hus dagligen med kravlös samvaro och möjlighet att få hjälp och stöd. Stödperson vid beroendevård socialtjänst, sjukvårds- kriminalvårdsbesök för att ansöka eller överklaga.

Verksamheten är kommunöverskridande/Stockholms län.

Bidrag från Botkyrka går in i den totala budgeten och används proportionellt i den dagliga verksamheten i vilken Botkyrkabor ingår.

Målgruppen är beroendevårdspatienter och människor med problematiskt bruk av narkotika.

Verksamhet under 2014/2015

Medlen har använts i den kamratstödande verksamheten dvs i dagverksamheten där medlemmarna kan låna internet, telefon, kopiator etc samt få hjälp att leta fram information samt att ta respektive hålla kontakt med myndigheter (t.ex. sjuk- och socialvård) och institutioner.

Medlemmarna, varav en stor grupp är hemlösa, kan också komma för en stunds kravlös samvaro, en kopp kaffe och en smörgås.

Föreningen har två anställda.

Medlemsantal/antal besökare

50-100 besök om dagen.

Bidragsansökningar/beviljade bidrag

Föreningen ansöker om 30 tkr År 2015 beviljades föreningen 25 tkr i bidrag.

Förvaltningens bedömning

Förvaltningen anser att Svenska Brukarföreningens verksamhet utgör ett komplement till nämndens egen verksamhet. I riktlinjerna finns krav på drogfrihet, vilket inte denna förening helt motsvarar men lever väl upp till kravet att inte skapa positiva attityder till alkohol och droger. Förvaltningen föreslår att Svenska Brukarföreningen beviljas 30 tkr i bidrag för år 2016.

Marie Lundqvist
socialchef

4**Barn och ungas rätt vid tvångsvård (SOU 2015:71) (SN 2015:171)****Beslut**

Socialnämnden antar förvaltningens förslag till yttrande som sitt eget och överlämnar det till socialdepartementet.

Sammanfattning

Kommunledningsförvaltningen har överlåtit till socialnämnden att besvara remissen Barn och ungas rätt vid tvångsvård – Förslag till ny LVU (SOU 2015:71). Svaret ska vara Socialdepartementet tillhanda den 30 november.

Utredningen som tillsattes i juli 2012 syftar till att förstärka barnrättsperspektivet och rättssäkerheten för barn och unga samt bidra till kvalitetsutveckling inom den sociala barn- och ungdomsvården. Utredningen har där efter fått några tilläggsdirektiv som gäller placeringsalternativ samt stabiliteten för långsiktigt placerade barn och unga.

Utredningen föreslår en ny lag, i betänkandet kallad den nya LVU. Lagen är mer pedagogisk och överskådlig jämfört med dagens LVU (1990:52). Den grundläggande rätten till information och delaktighet lyfts bland annat fram och tydliggörs. Utredningen föreslår även att barn som har fyllt 16 år och antingen begär eller samtycker till en placering ska kunna få det utan vårdnadshavarens samtycke, stärkt rättssäkerhet och tydliggörande av socialnämndens befogenheter vid beslut om omedelbart omhändertagande samt möjlighet för barn och unga till offentligt biträde i mål om umgängesbe-gränsning och hemlighållande av vistelseort.

Den nya lagen föreslås träda ikraft den 1 juli 2017.

Förvaltningen är i de flesta delar positiv till förslaget. Synpunkter framförs under respektive avsnitt.

2015-11-04

Dnr SN/2015:171

Referens
Åse LinnerbäckMottagare
Socialnämnden

Remissvar Barn och ungas rätt vid tvångsvård - Förslag till ny LVU (SOU 2015:71)

Förslag till beslut

Socialnämnden antar förvaltningens förslag till yttrande som sitt eget och överlämnar det till socialdepartementet.

Sammanfattning

Kommunledningsförvaltningen har överlåtit till socialnämnden att besvara remissen Barn och ungas rätt vid tvångsvård – Förslag till ny LVU (SOU 2015:71). Svaret ska vara Socialdepartementet tillhanda den 30 november.

Utredningen som tillsattes i juli 2012 syftar till att förstärka barnrättsperspektivet och rättssäkerheten för barn och unga samt bidra till kvalitetsutveckling inom den sociala barn- och ungdomsvården. Utredningen har där- efter fått några tilläggsdirektiv som gäller placeringsalternativ samt stabiliteten för långsiktigt placerade barn och unga.

Utredningen föreslår en ny lag, i betänkandet kallad den nya LVU. Lagen är mer pedagogisk och överskådlig jämfört med dagens LVU (1990:52). Den grundläggande rätten till information och delaktighet lyfts bland annat fram och tydliggörs. Utredningen föreslår även att barn som har fyllt 16 år och antingen begär eller samtycker till en placering ska kunna få det utan vårdnadshavarens samtycke, stärkt rättssäkerhet och tydliggörande av socialnämndens befogenheter vid beslut om omedelbart omhändertagande samt möjlighet för barn och unga till offentligt biträde i mål om umgängesbe- gränsning och hemlighållande av vistelseort.

Den nya lagen föreslås träda ikraft den 1 juli 2017.

Förvaltningen är i de flesta delar positiv till förslaget. Synpunkter framförs under respektive avsnitt.

2015-11-04

Dnr SN/2015:171

Bakgrund

Kommunledningsförvaltningen har överlåtit till socialnämnden att besvara remissen Barn och ungas rätt vid tvångsvård – Förslag till ny LVU (SOU 2015:71). Svaret ska vara Socialdepartementet tillhanda den 30 november.

Utredningen som tillsattes i juli 2012 syftar till att förstärka barnrättsperspektivet och rättssäkerheten för barn och unga samt bidra till kvalitetsutveckling inom den sociala barn- och ungdomsvården. Utredningen fick i juni 2013 ett tilläggsdirektiv om att även se över olika placeringsalternativ för barns och ungas boende, vård och fostran enligt socialtjänstlagen (SoL 2001:453) och lag med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU). I den delen lämnade utredningen ett delbetänkande (SOU 2014:3) i februari 2014. I juni 2014 beslutade regeringen att ytterligare komplettera utredningen med uppdraget att göra en översyn av hur långsiktighet och stabilitet i större utsträckning kan säkerställas för barn som är eller bedöms bli långvarigt placerade.

Utredningens förslag

I utredningen föreslås en ny lag, i betänkandet kallad den nya LVU, i syfte att tillförsäkra barn och unga skydd och en god vård. Den grundläggande rätten till information och delaktighet lyfts bland annat fram och tydliggörs.

Utredningen anser att barnrättsperspektivet behöver stärkas i tvångsvården för barn och unga och föreslår en ny lag, i betänkandet kallad den nya LVU. Syftet är att tillförsäkra barn och unga skydd och en god vård. Ambitionen är att förslaget till ny lagstiftning ska vara mer pedagogisk och överskådlig än den nuvarande.

Följande krav föreslås ska gälla för vården:

- Vården ska vara av god kvalitet.
- Vården ska särskilt vara trygg, säker, ändamålsenlig och präglad av kontinuitet.
- Vården ska ges med omtanke och bygga på respekt.
- Vården ska ges utifrån en helhetssyn på barnet och bedrivas i samverkan.
- Ett barn eller en ung person som vårdas utanför det egna hemmet har rätt till samhörighet med anhöriga och andra närstående samt kontakt med hemmiljön.
- Ett barn eller en ung person som vårdas utanför det egna hemmet ska ges möjlighet till en fritid som är anpassad till hans eller hennes ålder och intressen.

2015-11-04

Dnr SN/2015:171

Vidare lyfts de grundläggande rättigheterna om rätt till information och delaktighet fram och tydliggörs. Bestämmelsen gäller inte enbart information som ges till barn och unga, utan avser också den som ges till vuxna, dvs. unga över 18 år och barnets vårdnadshavare.

Utredningen föreslår en ny lag, i betänkandet kallad den nya LVU. Lagen är mer pedagogisk och överskådlig jämfört med dagens LVU (1990:52). Den grundläggande rätten till information och delaktighet lyfts bland annat fram och tydliggörs. Utredningen föreslår även att barn som har fyllt 16 år och antingen begär eller samtycker till en placering ska kunna få det utan vårdnadshavarens samtycke, stärkt rättssäkerhet och tydliggörande av socialnämndens befogenheter vid beslut om omedelbart omhändertagande samt möjlighet för barn och unga till offentligt biträde i mål om umgängesbegränsning och hemlighållande av vistelseort.

Den nya lagen föreslås träda ikraft den 1 juli 2017.

Förvaltningens synpunkter på förslaget

Socialnämnden är i huvudsak positiv till den sk LVU-utredningens förslag. Nämnden anser att barnperspektivet ytterligare stärks och utredningen lämnar bra förslag på flera områden. Vi är dock kritiska när det gäller förtydligandet av ansvarsfördelningen mellan kommun och landsting för barn och unga med psykisk ohälsa. Vi motsätter oss också de förslag som innebär insatser till unga mot vårdnadshavares vilja. Nämndens synpunkter utvecklas under respektive avsnitt.

Avsnitt 6 Öppna insatser utan samtycke

Möjlighet till att fatta beslut om öppna insatser utan samtycke enligt nuvarande 22 § LVU används i mycket liten utsträckning. Utredningen föreslår att det även ska bli möjligt för socialnämnden att besluta om öppna insatser utan samtycke i samband med upphörande av en placering, om barnet eller den unge bedöms vara i uppenbart behov av fortsatta insatser för att hindra ett sådant beteende som föranledde placeringen.

Nämnden vill betona vikten av att socialtjänstens arbete med brukare till den absolut största delen är frivillig. Endast i undantagsfall kan det bli aktuellt med tvångsvård. I samband med tvångsvård är det av stor vikt att rättssäkerheten upprätthålls. Vi anser därför att en sammanblandning i lagstiftningen mellan frivilligt och tvång är olyckligt.

Avsnitt 7 Förutsättningar för tvångsvård utanför det egna hemmet

Utredningen anser att nuvarande förutsättningar för vård enligt LVU i princip bör behållas oförändrade. Rekvisiten bedöms vara inarbetade och det har

2015-11-04

Dnr SN/2015:171

över tid utvecklats rättspraxis som bidrar till ökad förutsägbarhet och likvärdighet. Beteenderekvisiten föreslås dock ändras något:

Rekvisitet ”missbruk av beroendeframkallande medel” föreslår utredningen ersätts med ”missbruk av alkohol, narkotika, andra beroendeframkallande medel, läkemedel eller dopningsmedel”.

Rekvisitet ”något annat socialt nedbrytande beteende” föreslår utredningen ändras till ”något annat i sig självt socialt nedbrytande beteende”. Förändringen motiveras av att samhället måste ha ett tydligt ansvar för att bistå barnet eller den unge oavsett vilka bakomliggande orsaker som kan finnas till beteendet.

Nämnden saknar en konsekvensbeskrivning av hur denna ändring av rekvisitet ”socialt nedbrytande beteende” påverkar ansvaret för barn och unga med psykisk ohälsa. Innebär detta att ett större ansvar överförs till kommunerna? Om det innebär ett ökat ansvar för kommunen att bereda vård med stöd av LVU för barn och unga med t ex neuropsykiatriska funktionsnedsättningar behövs omfattande kompetensutveckling och resurser. Vilket skydd får ungdomar med t ex ätstörningar och/eller självskadebeteende? Det är viktigt att detta blir tydligt då dessa ungdomar sedan länge saknat det skydd som övriga ungdomar med annan beteendeproblematik har.

Nämnden anser att det är bra att utredningen uppmärksammat den skillnad som kan vara på flickors och pojkars behov utifrån ett jämställdhetsperspektiv.

Avsnitt 8 Omedelbart omhändertagande

Utredningen föreslår att det i beslut om omedelbart omhändertagande ska anges om det grundas på sådana omständigheter som avses i 2 § (miljö) eller 3 § (beteende) i nuvarande LVU eller om beslutet grundas på båda dessa paragrafer då det uppfattas kunna ha betydelse för vilka tvångsåtgärder som får vidtas under tiden för det omedelbara omhändertagandet.

Utredningen föreslår också att det ska tydliggöras vilka befogenheter socialnämnden har under verkställigheten av ett omedelbart omhändertagande. Enligt nuvarande regler ska socialnämndens beslut om omedelbart omhändertagande samt handlingarna i ärendet underställas förvaltningsrätten inom en vecka. Utredningen föreslår att bestämmelsen kompletteras med tillägget ”utan dröjsmål” som innebär snabbast möjliga handläggning med hänsyn till omständigheterna.

2015-11-04

Dnr SN/2015:171

Utredningen föreslår att förvaltningsrättens slutliga beslut om vård ska gälla omedelbart för att undvika att vården ibland måste avbrytas på grund av att rätten förbisett att särskilt förordna om att beslutet ska gälla omedelbart.

Nämnden ställer sig positiv till ovanstående förslag till ändringar utifrån den enskildes rättssäkerhet. Förslaget om att det i beslut om omedelbart omhändertagande ska anges på vilken grund beslutet fattas kan dock innebära svårigheter i ett senare skede. Det kan t ex vara så att ett omedelbart omhändertagande av en ungdom görs på grund av 3 § LVU (eget beteende). Under utredningen framkommer uppgifter som visar att även grunden i 2 § LVU (miljö) är uppfylld. Nämnden saknar ett resonemang om detta i utredningen.

Avsnitt 9 Socialnämndens utredning och planering av vården

Utredningen föreslår att en ny bestämmelse införs rörande vad en ansökan om vård enligt LVU ska innehålla. Vårdplanen föreslås få en tydligare roll när det gäller möjligheten till återförening respektive vid den långsiktiga planeringen för barnet i ett annat hem.

Utredningen föreslår vidare att en obligatorisk läkarundersökning ska göras inför en ansökan om vård enligt LVU med syfte att vara en del av underlaget för bedömningen av barnets eller den unges behov av vård och för planeringen av eventuell fortsatt vård.

Utredningen föreslår att socialnämnden, om det inte är obehövligt, ska begära en hälsoundersökning i anslutning till att vård i familjehem eller HVB för barn och unga inleds. Landstinget ska därefter vara skyldigt att erbjuda en sådan hälsoundersökning, vilket ska regleras i en särskild lag.

Utifrån en ökad professionalisering och utifrån rättsäkerhetssynpunkt föreslår utredningen att regeringen ska ta initiativ till en särskild översyn av de nuvarande delegationsbestämmelserna inom socialtjänstens område.

Nämnden har inget att erinra på detta avsnitt.

Avsnitt 10 Den rättsliga processen

I syfte att stärka barns och ungas möjligheter att få sina rättigheter tillgodosedda i rättsprocessen i ärenden enligt LVU föreslår utredningen att det ska finnas möjlighet till offentligt biträde i mål om begränsning av umgänge och hemlighållande av barnets vistelseort.

Den som företräder barnet ska vara lämplig och ha kunskap om barn. Utredningen anser även att de jurister som handlägger mål om tvångsvård för barn och unga bör ha särskild inriktning, utbildning samt intresse för den sär-

2015-11-04

Dnr SN/2015:171

skilda måltypen. Förvaltningsrätten ska, om det behövs, höra lämplig sakkunnig.

Nämnden är mycket positiv till förslaget. Det är av stor betydelse att barn och unga har ett offentligt biträde även i mål om umgängesbegränsning och hemlighållande av vistelseort. Det är viktigt att deras röst förs fram i dessa ärenden där omständigheterna ofta är allvarliga.

Vad gäller domstolens kunskap om barns behov och rättigheter är nämndens erfarenhet att det största behovet av utbildning finns i de allmänna domstolarna. I de mål om vårdnadsöverflyttning som handläggs där framkommer ofta tydliga kunskapsbrister.

Avsnitt 11 Placering enligt SoL utan vårdnadshavarens samtycke

Utredningen anser att ett stärkt barnrättsperspektiv och hänsyn till barnets ökade beslutskompetens i takt med stigande ålder och mognad motiverar att äldre barn ska få större bestämmanderätt när det gäller frivilliga insatser enligt SoL. Det föreslås därför att socialnämnden ska kunna besluta om placering av barn som fyllt 16 år även utan vårdnadshavarens samtycke, om det är lämpligt och barnet begär eller samtycker till det.

Nämnden motsätter sig detta förslag. Vi anser att så länge vårdnadshavarens ansvar enligt föräldrabalken kvarstår måste denna typ av ärenden handläggas enligt de regler som gäller idag. En placering utanför hemmet är en ingripande insats. Om en vårdnadshavare inte samtycker till placeringen så anser vi att nämnden måste ta ställning till om en ansökan ska göras om vård enligt LVU. Vi anser också i enlighet med synpunkterna under avsnitt 6 att det ur rättssäkerhetssynpunkt måste vara tydligt när det blir aktuellt med tvångsvård.

Avsnitt 12 Föräldrarnas rättsliga ställning och behov av stöd

Utredningen föreslår att en vårdplan som avser barn, om det inte möter särskilda hinder, även ska beskriva vilka förändringar som krävs för att barnet ska kunna återvända hem och vilket stöd nämnden kan erbjuda vårdnadshavarna för att det ska vara möjligt.

Socialnämnden har idag ett generellt ansvar för att föräldrar till placerade barn får råd, stöd och annan hjälp som de behöver under vårdens genomförande. Utredningen föreslår att nämnden därutöver aktivt ska erbjuda vårdnadshavare till barn som omhändertas enligt LVU på grund av miljön i hemmet stöd som kan bidra till att de blir delaktiga i vården och utvecklas i sitt föräldraskap.

2015-11-04

Dnr SN/2015:171

Vårdnadshavare föreslås också få rätt till offentligt biträde vid ärenden om umgängesbegränsning och hemlighållande av barnets vistelseort.

Utredningen föreslår att Socialstyrelsen får i uppdrag att ta fram ett kunskapsstöd som kan bidra till mer rättssäkra och kunskapsbaserade bedömningar när det gäller omfattningen och utformningen av umgänge mellan barn som vårdas enligt LVU och deras föräldrar.

Nämnden är i huvudsak positiv till utredningens förslag. Vi vill dock betona komplexiteten som kan finnas i vissa typer av ärenden om tvångsvård t ex där utsikterna för en återförening mellan barn och föräldrar är dåliga. Det kan t ex vara då barnet har utsatts för sådant allvarligt våld/sexuella övergrepp att det inte bedöms vara barnets bästa att återförenas med föräldrarna.

Nämnden är mycket positiv till att Socialstyrelsen får i uppdrag att ta fram ett kunskapsmaterial om umgänge i samband med vård enligt LVU.

Avsnitt 13 Tryggheten för långsiktigt placerade barn

Enligt tilläggsdirektiven ska utredningen göra en översyn av hur långsiktighet och stabilitet i större utsträckning kan säkerställas för barn som är eller bedöms bli långvarigt placerade. Utredningen föreslår att vårdplanen som avser barn ska revideras senast när barnet varit placerat i två år och särskilt avse barnets långsiktiga boende.

Utredningen föreslår att kravet på övervägande ersätts med en skyldighet för barnets särskilda socialsekreterare att minst var sjätte månad rapportera till socialnämnden om hur barnets behov tillgodoses, hur vårdnadshavarnas förhållanden utvecklar sig och, om vården bör fortsätta, hur den bör inriktas och utformas.

Utredningen föreslår att det förs in en bestämmelse i den nya LVU om rätt för part att begära att vården ska upphöra. Samtidigt föreslås att en begäran från en vårdnadshavare om att vård enligt 2 § LVU ska upphöra inte behöver prövas av socialnämnden om frågan om vård har prövats av nämnden eller rätten de senaste tolv månaderna.

Utredningen föreslår att en bestämmelse ska föras in i den nya LVU om att barnets bästa ska vara avgörande vid prövningen av om vård enligt nuvarande 2 § LVU ska upphöra. Vid bedömningen ska det fästas särskilt avseende vid barnets inställning, om barnet sedan låg ålder eller under lång tid vårdats i familjehemmet, barnets umgänge med och relation till vårdnadshavarna samt om barnet har en nära relation till familjehemsföräldrarna och en god förankring i den sociala miljön.

2015-11-04

Dnr SN/2015:171

Utredningen föreslår att skälen som ska ligga till grund för socialnämndens ansökan om vårdnadsöverflyttning till familjehemsföräldrar ska förtydligas. Utredningen anser också att regeringen bör ta initiativ till en översyn av om handläggningen av beslut om vårdnadsöverflyttning på talan av socialnämnden ska flyttas från allmän domstol till förvaltningsdomstol.

Socialnämnden är positiv till förslaget att begäran från vårdnadshavare om att vård enligt LVU p g a miljöskäl ska upphöra inte behöver prövas av socialnämnden om frågan om vård har prövats av nämnden eller rätten de senaste tolv månaderna. Nämnden anser att detta är ett tydligt barnperspektiv då flera prövningar ofta bidrar till en ökad oro för barnet/den unge.

Nämnden anser att det finns en del oklarheter kring grunden för ansökan om vårdnadsöverflyttning och anser att det är bra att detta förtydligas. Vi ser mycket positivt på en översyn om var handläggningen av beslut om vårdnadsöverflyttningar ska göras.

Avsnitt 14 Ansvar och befogenheter under vårdens genomförande

Det finns en oklarhet i hur långt vårdnadshavarens bestämmanderätt sträcker sig vid vård enligt LVU. Utredningen föreslår därför ett förtydligande om att socialnämnden övertar bestämmanderätten i den utsträckning det behövs för att genomföra vården.

Nämnden är positiv till detta förslag.

Avsnitt 15 Samverkan om hälsa och utbildning under en placering

Utredningen föreslår att det i SoL och hälso- och sjukvårdslagen (1982:763, HSL) införs likalydande bestämmelser om att kommuner och landsting ska ingå överenskommelser om ett samarbete i fråga om vård utanför det egna hemmet av barn och unga.

Utredningen föreslår också att Socialstyrelsen ska ges i uppdrag att ta fram ett vägledande kunskapsstöd till huvudmän och verksamheter om ansvarsfördelningen för vård och stöd vid psykisk ohälsa hos barn och unga i samhällsvård. Kunskapsstödet bör utformas så att det leder till ökad tydlighet om vad som är respektive huvudmans, verksamhets och professions ansvar inom området.

Nämnden är positiv till detta förslag.

Avsnitt 16 Vårdens innehåll och kvalitet – med fokus på HVB

Utredningen anser att det är viktigt att säkerställa tillgången till medicinsk och psykologisk kompetens vid enskilt och kommunalt drivna HVB när

2015-11-04

Dnr SN/2015:171

vården sker med tvång, i synnerhet om verksamheten har en inriktning mot barn och unga med psykiska funktionsnedsättningar eller psykisk ohälsa. Utredningen anser att regeringen bör överväga att ge Inspektionen för vård och omsorg (IVO) i uppdrag att utifrån sin tillsyn bedöma tillgången till medicinsk och psykologisk kompetens vid HVB. Utredningen föreslår också att Socialstyrelsen bör få i uppdrag att utreda förutsättningar och former för en integrerad och mer specialiserad dygnsvård som samlat kan möta behov av vård med stöd av LVU och hälso- och sjukvård, främst psykiatrisk vård.

Socialnämnden är positiv till en mer differentierad och specialiserad vård än idag. Det är dock viktigt att ta ställning till om ansvaret för ungdomar med psykisk ohälsa förflyttas från landstingen till kommunerna genom utredningens olika förslag.

Avsnitt 17 Verksamheten vid de särskilda ungdomshemmen

Utredningen lämnar ett antal förslag som gäller verksamheten vid de särskilda ungdomshemmen och i synnerhet de bestämmelser som reglerar de s.k. särskilda befogenheterna. I den nya LVU föreslås dessa att benämnas skyddsåtgärder. Förslagen innebär bl.a. att åtgärden avskiljning differentieras i två olika nivåer: avskiljning med öppen dörr och avskiljning med låst dörr. Utredningen föreslår att tiden för hur länge en avskiljning får pågå minskas kraftigt.

Nämnden har inget att erinra mot denna del av förslaget.

Avsnitt 18 Utslussning och stöd efter avslutad vård

Utredningen anser att utslussning från vård utanför det egna hemmet samt stöd och hjälp efter avslutad placering behöver stärkas och utvecklas. Övergången till självständigt vuxenliv för unga som avslutar en placering måste underlättas. Utredningen föreslår ett tillägg om genomförandeplan, oberoende av om vården getts med stöd av SoL eller LVU, att den också ska beskriva hur barnet eller den unge ska förberedas för tiden efter det att en placering i ett familjehem eller HVB har avslutats.

Nämnden har inget att erinra mot denna del av förslaget.

Avsnitt 19 Styrning med kunskap och systematisk uppföljning

Utredningen föreslår att Myndigheten för vårdanalys ska ges i uppdrag att utarbeta ett system för uppföljning av vård i familjehem och HVB. Vidare konstateras att IVO behöver se över och utveckla arbetet med tillståndsgivning och tillsyn om utredningens förslag till en ny LVU genomförs.

Nämnden är positiv till detta förslag.

2015-11-04

Dnr SN/2015:171

Konsekvenser och förslag till ikraftträdande

Utredningens förslag innebär ökade kostnader för kommunen. Vi ser kostnader för ett utökat stöd till föräldrar till placerade barn. Vi ser också en risk för ökade kostnader i det fall ansvaret för ungdomar med psykisk ohälsa förflyttas från landstingen till kommunerna genom utredningens olika förslag.

2015-11-04

Dnr SN/2015:171

Referens
Åse LinnerbäckMottagare
Socialdepartementet

Yttrande - Barns och ungas rätt vid tvångsvård (SOU 2015:71)

Allmänt

Socialnämnden är i huvudsak positiv till den sk LVU-utredningens förslag. Nämnden anser att barnperspektivet ytterligare stärks och utredningen lämnar bra förslag på flera områden. Vi är dock kritiska när det gäller förtydligandet av ansvarsfördelningen mellan kommun och landsting för barn och unga med psykisk ohälsa. Vi motsätter oss också de förslag som innebär insatser till unga mot vårdnadshavares vilja. Nämndens synpunkter utvecklas under respektive avsnitt.

Avsnitt 6 Öppna insatser utan samtycke

Möjlighet till att fatta beslut om öppna insatser utan samtycke enligt nuvarande 22 § LVU används i mycket liten utsträckning. Utredningen föreslår att det även ska bli möjligt för socialnämnden att besluta om öppna insatser utan samtycke i samband med upphörande av en placering, om barnet eller den unge bedöms vara i uppenbart behov av fortsatta insatser för att hindra ett sådant beteende som föranledde placeringen.

Nämnden vill betona vikten av att socialtjänstens arbete med brukare till den absolut största delen är frivillig. Endast i undantagsfall kan det bli aktuellt med tvångsvård. I samband med tvångsvård är det av stor vikt att rättsäkerheten upprätthålls. Vi anser därför att en sammanblandning i lagstiftningen mellan frivilligt och tvång är olyckligt.

Avsnitt 7 Förutsättningar för tvångsvård utanför det egna hemmet

Utredningen anser att nuvarande förutsättningar för vård enligt LVU i princip bör behållas oförändrade. Rekvisiten bedöms vara inarbetade och det har över tid utvecklats rättspraxis som bidrar till ökad förutsägbarhet och likvärdighet. Beteenderekvisiten föreslås dock ändras något:

Rekvisitet ”missbruk av beroendeframkallande medel” föreslår utredningen ersätts med ”missbruk av alkohol, narkotika, andra beroendeframkallande medel, läkemedel eller dopningsmedel”.

Rekvisitet ”något annat socialt nedbrytande beteende” föreslår utredningen ändras till ”något annat i sig självt socialt nedbrytande beteende”. Förändringen motiveras av att samhället måste ha ett tydligt ansvar för att bistå barnet eller den unge oavsett vilka bakomliggande orsaker som kan finnas till beteendet.

Nämnden saknar en konsekvensbeskrivning av hur denna ändring av rekvisitet ”socialt nedbrytande beteende” påverkar ansvaret för barn och unga med psykisk ohälsa. Innebär detta att ett större ansvar överförs till kommunerna? Om det innebär ett ökat ansvar för kommunen att bereda vård med stöd av LVU för barn och unga med t ex neuropsykiatriska funktionsnedsättningar behövs omfattande kompetensutveckling och resurser. Vilket skydd får ungdomar med t ex ätstörningar och/eller självskadebeteende? Det är viktigt att detta blir tydligt då dessa ungdomar sedan länge saknat det skydd som övriga ungdomar med annan beteendeproblematik har.

Nämnden anser att det är bra att utredningen uppmärksammat den skillnad som kan vara på flickors och pojkars behov utifrån ett jämställdhetsperspektiv.

Avsnitt 8 Omedelbart omhändertagande

Utredningen föreslår att det i beslut om omedelbart omhändertagande ska anges om det grundas på sådana omständigheter som avses i 2 § (miljö) eller 3 § (beteende) i nuvarande LVU eller om beslutet grundas på båda dessa paragrafer då det uppfattas kunna ha betydelse för vilka tvångsåtgärder som får vidtas under tiden för det omedelbara omhändertagandet.

Utredningen föreslår också att det ska tydliggöras vilka befogenheter socialnämnden har under verkställigheten av ett omedelbart omhändertagande. Enligt nuvarande regler ska socialnämndens beslut om omedelbart omhändertagande samt handlingarna i ärendet underställas förvaltningsrätten inom en vecka. Utredningen föreslår att bestämmelsen kompletteras med tillägget ”utan dröjsmål” som innebär snabbast möjliga handläggning med hänsyn till omständigheterna.

Utredningen föreslår att förvaltningsrättens slutliga beslut om vård ska gälla omedelbart för att undvika att vården ibland måste avbrytas på grund av att rätten förbisett att särskilt förordna om att beslutet ska gälla omedelbart.

Nämnden ställer sig positiv till ovanstående förslag till ändringar utifrån den enskildes rättssäkerhet. Förslaget om att det i beslut om omedelbart omhändertagande ska anges på vilken grund beslutet fattas kan dock innebära svårigheter i ett senare skede. Det kan t ex vara så att ett omedelbart omhändert-

tagande av en ungdom görs på grund av 3 § LVU (eget beteende). Under utredningen framkommer uppgifter som visar att även grunden i 2 § LVU (miljö) är uppfylld. Nämnden saknar ett resonemang om detta i utredningen.

Avsnitt 9 Socialnämndens utredning och planering av vården

Utredningen föreslår att en ny bestämmelse införs rörande vad en ansökan om vård enligt LVU ska innehålla. Vårdplanen föreslås få en tydligare roll när det gäller möjligheten till återförening respektive vid den långsiktiga planeringen för barnet i ett annat hem.

Utredningen föreslår vidare att en obligatorisk läkarundersökning ska göras inför en ansökan om vård enligt LVU med syfte att vara en del av underlaget för bedömningen av barnets eller den unges behov av vård och för planeringen av eventuell fortsatt vård.

Utredningen föreslår att socialnämnden, om det inte är obehövligt, ska begära en hälsoundersökning i anslutning till att vård i familjehem eller HVB för barn och unga inleds. Landstinget ska därefter vara skyldigt att erbjuda en sådan hälsoundersökning, vilket ska regleras i en särskild lag.

Utifrån en ökad professionalisering och utifrån rättsäkerhetssynpunkt föreslår utredningen att regeringen ska ta initiativ till en särskild översyn av de nuvarande delegationsbestämmelserna inom socialtjänstens område.

Nämnden har inget att erinra på detta avsnitt.

Avsnitt 10 Den rättsliga processen

I syfte att stärka barns och ungas möjligheter att få sina rättigheter tillgodosedda i rättsprocessen i ärenden enligt LVU föreslår utredningen att det ska finnas möjlighet till offentligt biträde i mål om begränsning av umgänge och hemlighållande av barnets vistelseort.

Den som företräder barnet ska vara lämplig och ha kunskap om barn. Utredningen anser även att de jurister som handlägger mål om tvångsvård för barn och unga bör ha särskild inriktning, utbildning samt intresse för den särskilda måltypen. Förvaltningsrätten ska, om det behövs, höra lämplig sakkunnig.

Nämnden är mycket positiv till förslaget. Det är av stor betydelse att barn och unga har ett offentligt biträde även i mål om umgängesbegränsning och hemlighållande av vistelseort. Det är viktigt att deras röst förs fram i dessa ärenden där omständigheterna ofta är allvarliga.

Vad gäller domstolens kunskap om barns behov och rättigheter är nämndens erfarenhet att det största behovet av utbildning finns i de allmänna domstolarna. I de mål om vårdnadsöverflyttning som handläggs där framkommer ofta tydliga kunskapsbrister.

Avsnitt 11 Placering enligt SoL utan vårdnadshavarens samtycke

Utredningen anser att ett stärkt barnrättsperspektiv och hänsyn till barnets ökade beslutskompetens i takt med stigande ålder och mognad motiverar att äldre barn ska få större bestämmanderätt när det gäller frivilliga insatser enligt SoL. Det föreslås därför att socialnämnden ska kunna besluta om placering av barn som fyllt 16 år även utan vårdnadshavarens samtycke, om det är lämpligt och barnet begär eller samtycker till det.

Nämnden motsätter sig detta förslag. Vi anser att så länge vårdnadshavarens ansvar enligt föräldrabalken kvarstår måste denna typ av ärenden handläggas enligt de regler som gäller idag. En placering utanför hemmet är en ingripande insats. Om en vårdnadshavare inte samtycker till placeringen så anser vi att nämnden måste ta ställning till om en ansökan ska göras om vård enligt LVU. Vi anser också i enlighet med synpunkterna under avsnitt 6 att det ur rättssäkerhetssynpunkt måste vara tydligt när det blir aktuellt med tvångsvård.

Avsnitt 12 Föräldrarnas rättsliga ställning och behov av stöd

Utredningen föreslår att en vårdplan som avser barn, om det inte möter särskilda hinder, även ska beskriva vilka förändringar som krävs för att barnet ska kunna återvända hem och vilket stöd nämnden kan erbjuda vårdnadshavarna för att det ska vara möjligt.

Socialnämnden har idag ett generellt ansvar för att föräldrar till placerade barn får råd, stöd och annan hjälp som de behöver under vårdens genomförande. Utredningen föreslår att nämnden därutöver aktivt ska erbjuda vårdnadshavare till barn som omhändertas enligt LVU på grund av miljön i hemmet stöd som kan bidra till att de blir delaktiga i vården och utvecklas i sitt föräldraskap.

Vårdnadshavare föreslås också få rätt till offentligt biträde vid ärenden om umgängesbegränsning och hemlighållande av barnets vistelseort.

Utredningen föreslår att Socialstyrelsen får i uppdrag att ta fram ett kunskapsstöd som kan bidra till mer rättssäkra och kunskapsbaserade bedömningar när det gäller omfattningen och utformningen av umgänge mellan barn som vårdas enligt LVU och deras föräldrar.

Nämnden är i huvudsak positiv till utredningens förslag. Vi vill dock betona komplexiteten som kan finnas i vissa typer av ärenden om tvångsvård t ex där utsikterna för en återförening mellan barn och föräldrar är dåliga. Det kan t ex vara då barnet har utsatts för sådant allvarligt våld/sexuella övergrepp att det inte bedöms vara barnets bästa att återförenas med föräldrarna.

Nämnden är mycket positiv till att Socialstyrelsen får i uppdrag att ta fram ett kunskapsmaterial om umgänge i samband med vård enligt LVU.

Avsnitt 13 Tryggheten för långsiktigt placerade barn

Enligt tilläggsdirektiven ska utredningen göra en översyn av hur långsiktighet och stabilitet i större utsträckning kan säkerställas för barn som är eller bedöms bli långvarigt placerade. Utredningen föreslår att vårdplanen som avser barn ska revideras senast när barnet varit placerat i två år och särskilt avse barnets långsiktiga boende.

Utredningen föreslår att kravet på övervägande ersätts med en skyldighet för barnets särskilda socialsekreterare att minst var sjätte månad rapportera till socialnämnden om hur barnets behov tillgodoses, hur vårdnadshavarnas förhållanden utvecklar sig och, om vården bör fortsätta, hur den bör inriktas och utformas.

Utredningen föreslår att det förs in en bestämmelse i den nya LVU om rätt för part att begära att vården ska upphöra. Samtidigt föreslås att en begäran från en vårdnadshavare om att vård enligt 2 § LVU ska upphöra inte behöver prövas av socialnämnden om frågan om vård har prövats av nämnden eller rätten de senaste tolv månaderna.

Utredningen föreslår att en bestämmelse ska föras in i den nya LVU om att barnets bästa ska vara avgörande vid prövningen av om vård enligt nuvarande 2 § LVU ska upphöra. Vid bedömningen ska det fästas särskilt avseende vid barnets inställning, om barnet sedan låg ålder eller under lång tid vårdats i familjehemmet, barnets umgänge med och relation till vårdnadshavarna samt om barnet har en nära relation till familjehemsföräldrarna och en god förankring i den sociala miljön.

Utredningen föreslår att skälen som ska ligga till grund för socialnämndens ansökan om vårdnadsöverflyttning till familjehemsföräldrar ska förtydligas. Utredningen anser också att regeringen bör ta initiativ till en översyn av om handläggningen av beslut om vårdnadsöverflyttning på talan av socialnämnden ska flyttas från allmän domstol till förvaltningsdomstol.

Socialnämnden är positiv till förslaget att begäran från vårdnadshavare om att vård enligt LVU på grund av miljöskäl ska upphöra inte behöver prövas av so-

cialnämnden om frågan om vård har prövats av nämnden eller rätten de senaste tolv månaderna. Nämnden anser att detta är ett tydligt barnperspektiv då flera prövningar ofta bidrar till en ökad oro för barnet/den unge.

Nämnden anser att det finns en del oklarheter kring grunden för ansökan om vårdnadsöverflyttning och anser att det är bra att detta förtydligas. Vi ser mycket positivt på en översyn om var handläggningen av beslut om vårdnadsöverflyttningar ska göras.

Avsnitt 14 Ansvar och befogenheter under vårdens genomförande

Det finns en oklarhet i hur långt vårdnadshavarens bestämmanderätt sträcker sig vid vård enligt LVU. Utredningen föreslår därför ett förtydligande om att socialnämnden övertar bestämmanderätten i den utsträckning det behövs för att genomföra vården.

Nämnden är positiv till detta förslag.

Avsnitt 15 Samverkan om hälsa och utbildning under en placering

Utredningen föreslår att det i SoL och hälso- och sjukvårdslagen (1982:763, HSL) införs likalydande bestämmelser om att kommuner och landsting ska ingå överenskommelser om ett samarbete i fråga om vård utanför det egna hemmet av barn och unga.

Utredningen föreslår också att Socialstyrelsen ska ges i uppdrag att ta fram ett vägledande kunskapsstöd till huvudmän och verksamheter om ansvarsfördelningen för vård och stöd vid psykisk ohälsa hos barn och unga i samhällsvård. Kunskapsstödet bör utformas så att det leder till ökad tydlighet om vad som är respektive huvudmans, verksamhets och professions ansvar inom området.

Nämnden är positiv till detta förslag.

Avsnitt 16 Vårdens innehåll och kvalitet – med fokus på HVB

Utredningen anser att det är viktigt att säkerställa tillgången till medicinsk och psykologisk kompetens vid enskilt och kommunalt drivna HVB när vården sker med tvång, i synnerhet om verksamheten har en inriktning mot barn och unga med psykiska funktionsnedsättningar eller psykisk ohälsa. Utredningen anser att regeringen bör överväga att ge Inspektionen för vård och omsorg (IVO) i uppdrag att utifrån sin tillsyn bedöma tillgången till medicinsk och psykologisk kompetens vid HVB. Utredningen föreslår också att Socialstyrelsen bör få i uppdrag att utreda förutsättningar och former för en integrerad och mer specialiserad dygnsvård som samlat kan möta behov av vård med stöd av LVU och hälso- och sjukvård, främst psykiatrisk vård.

Socialnämnden är positiv till en mer differentierad och specialiserad vård än idag. Det är dock viktigt att ta ställning till om ansvaret för ungdomar med psykisk ohälsa förflyttas från landstingen till kommunerna genom utredningens olika förslag.

Avsnitt 17 Verksamheten vid de särskilda ungdomshemmen

Utredningen lämnar ett antal förslag som gäller verksamheten vid de särskilda ungdomshemmen och i synnerhet de bestämmelser som reglerar de s.k. särskilda befogenheterna. I den nya LVU föreslås dessa att benämnas skyddsåtgärder. Förslagen innebär bl.a. att åtgärden avskiljning differentieras i två olika nivåer: avskiljning med öppen dörr och avskiljning med låst dörr. Utredningen föreslår att tiden för hur länge en avskiljning får pågå minskas kraftigt.

Nämnden har inget att erinra mot denna del av förslaget.

Avsnitt 18 Utslussning och stöd efter avslutad vård

Utredningen anser att utslussning från vård utanför det egna hemmet samt stöd och hjälp efter avslutad placering behöver stärkas och utvecklas. Övergången till självständigt vuxenliv för unga som avslutar en placering måste underlättas. Utredningen föreslår ett tillägg om genomförandeplan, oberoende av om vården getts med stöd av SoL eller LVU, att den också ska beskriva hur barnet eller den unge ska förberedas för tiden efter det att en placering i ett familjehem eller HVB har avslutats.

Nämnden har inget att erinra mot denna del av förslaget.

Avsnitt 19 Styrning med kunskap och systematisk uppföljning

Utredningen föreslår att Myndigheten för vårdanalys ska ges i uppdrag att utarbeta ett system för uppföljning av vård i familjehem och HVB. Vidare konstateras att IVO behöver se över och utveckla arbetet med tillståndsgivning och tillsyn om utredningens förslag till en ny LVU genomförs.

Nämnden är positiv till detta förslag.

Konsekvenser och förslag till ikraftträdande

Utredningens förslag innebär ökade kostnader för kommunen. Vi ser kostnader för ett utökat stöd till föräldrar till placerade barn. Vi ser också en risk för ökade kostnader i det fall ansvaret för ungdomar med psykisk ohälsa förflyttas från landstingen till kommunerna genom utredningens olika förslag.

2015-11-04

Dnr SN/2015:171

Referens

Åse Linnerbäck

Mottagare

Sammanfattning (utdrag) av Barns och ungas rätt vid tvångsvård (SOU 2015:171)

Utredningens uppdrag och arbete

Regeringen beslutade den 12 juli 2012 att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att göra en översyn av lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU). Av direktiven framgår att även vissa frågor som rör socialtjänstlagen (2001:453, SoL) ingår i uppdraget (dir. 2012:79). Syftet med utredningen är att ytterligare stärka barnrättsperspektivet och rätts-säkerheten för barn och unga samt bidra till kvalitetsutveckling inom den sociala barn- och ungdomsvården, med särskilt fokus på tvångsvård. Utredningen antog namnet Utredningen om tvångsvård för barn och unga.

Genom tilläggsdirektiv, beslutade den 19 juni 2013, fick utredningen i uppdrag att se över olika placeringsalternativ för barns och ungas boende, vård och fostran enligt SoL och LVU och att lämna förslag till flera alternativ än vad som finns i dag (dir. 2013:74). I denna del lämnade utredningen ett delbetänkande (SOU 2014:3) i februari 2014. Förutom förslag i enlighet med tilläggsdirektiven behandlades i delbetänkandet vissa frågor som ingår i utredningens ursprungliga direktiv. Det gällde bl.a. om kraven på familjehems- och jourhemsföräldrars lämplighet bör skärpas, om privata verksamheter inom familjehemsvården i vissa fall bör vara tillståndspliktiga samt hur kraven bör utformas för verksamheter som befinner sig i gränslandet mellan familjehem och hem för vård eller boende (HVB).

Den 12 juni 2014 beslutade regeringen att komplettera utredningens uppdrag med att göra en översyn av hur långsiktighet och stabilitet i större utsträckning kan säkerställas för barn som är eller bedöms bli långvarigt placerade (dir. 2014:87).

Utredningen har lagt stor vikt vid att inhämta synpunkter från barn och unga som har erfarenhet av att vara i samhällets vård samt ta del av rapporter och studier som beskriver samhällsvården ur ett barnperspektiv. Förutom kontakt med enskilda ungdomar har utredningen samtalat med grupper av ungdomar som har ingått i olika projekt hos Barnombudsmannen (BO) och ungdomar som är ambassadörer för Knas hemma, ett projekt som syftar till

2015-11-04

Dnr SN/2015:171

att stärka rättigheterna för barn och unga i familjehem och HVB. Utredningen har också via en brevlåda på BO:s webbplats tagit emot synpunkter från barn och unga med erfarenhet av vård enligt LVU.

Utredningen har hämtat in information från professionellt verksamma, forskare, familjehemsföräldrar, personal vid HVB, barn-rättsorganisationer, andra organisationer, myndigheter samt från enskilda föräldrar som kontaktat utredningen.

Utredningen har i behandlingen av olika delområden, i redogörelser, analyser och förslag eftersträvat att utgå från bästa tillgängliga kunskap. Mot den bakgrunden har i översynen lagts stor vikt vid att redovisa relevant forskning i olika delar.

Barnrättsperspektivets grunder

Utredningens huvuduppgift har varit att stärka barnrättsperspektivet i tvångsvården för barn och unga och i vissa andra delar av den sociala barn- och ungdomsvården. Det dokument som särskilt formulerar barns mänskliga rättigheter är barnkonventionen. Barnkonventionen kan sägas vara vår tids samhälleliga barnperspektiv som ska genomsyra alla beslut som rör barn. De förändringar som föreslås har därför framför allt sin grund i barnkonventionens normer och principer.

För att samhället ska kunna tillförsäkra barn och unga skydd och god vård även utan samtycke måste tvångsvården vara legitim och utföras med höga krav på rättssäkerhet och kvalitet. Det krävs vidare etiska analyser och överväganden både på en principiell nivå och i den dagliga tillämpningen av lagen.

En ny lag med barnet som rättighetsbärare

Utredningen anser att barnrättsperspektivet behöver stärkas i tvångsvården för barn och unga och att det kräver en omarbetning av dagens LVU. Utredningen föreslår en ny lag om tvångsvård för barn och unga, i betänkandet kallad den nya LVU. Med barn ska i den nya LVU avses varje människa under 18 år och med ung person, eller den unge, varje människa mellan 18 och 20 år.

Den nya LVU är mer pedagogisk och överskådlig jämfört med dagens LVU, vilket underlättar för barn och unga att förstå vilka regler som gäller, vilka rättigheter de har och vad de kan förvänta sig av insatserna. Den kunskapen är nödvändig för att barn och unga ska vara aktörer med egna rättigheter inom tvångsvården.

Det samlade förslaget till ny LVU innebär att kraven på vården blir tydligare också för de som ska tillämpa lagen och ge insatser med stöd av den. Därmed stärks barns och ungas rätt till skydd och vård på likvärdiga villkor i hela landet.

För att den nya LVU ska tillämpas på ett sådant sätt att barnrättsperspektivet får genomslag för varje barn och varje ung person som behöver skydd och vård krävs utöver en reformerad lagstiftning kunskapsstöd och kunskapsutveckling samt systematisk uppföljning på alla nivåer. Utredningen lämnar därför flera förslag som syftar till en samlad satsning på förbättringar av samhällsvården, i synnerhet tvångsvården.

Barns och ungas rätt till skydd och god vård

Det är en brist ur barnrättssynpunkt att det inte av nuvarande lag framgår vad vården syftar till och vad barn och unga och deras föräldrar kan förvänta sig av den. Utredningen föreslår att den nya LVU ska innehålla ett inledande kapitel som anger syftet med lagen samt vilka grundläggande rättigheter barnet eller den unge har under vårdens genomförande. Genom en inledande rättighetslista blir det lättare för berörda barn och unga att ställa krav på insatserna. Det förbättrar också möjligheterna att genom tillsyn, uppföljning och utvärdering fortlöpande följa att insatser med stöd av LVU motsvarar kraven.

Syftet med nya LVU är att tillförsäkra barn och unga skydd och en god vård. Följande krav ska gälla för vården:

- Vården ska vara av god kvalitet. Kvaliteten i vården ska systematiskt och fortlöpande utvecklas och säkras.
- Vården ska särskilt vara trygg, säker, ändamålsenlig och präglad av kontinuitet.
- Vården ska ges med omtanke och bygga på respekt för barnets eller den unges människovärde och integritet samt med aktning för barnets eller den unges person och egenart.
- Vården ska ges utifrån en helhetssyn på barnet och bedrivs i samverkan med andra berörda samhällsorgan och myndigheter.
- Ett barn eller en ung person som vårdas utanför det egna hemmet har rätt till samhörighet med anhöriga och andra närstående samt kontakt med hemmiljön.
- Ett barn eller en ung person som vårdas utanför det egna hemmet ska ges möjlighet till en fritid som är anpassad till hans eller hennes ålder och intressen.

Andra grundläggande rättigheter som utredningen anser ska lyftas fram och tydliggöras i den nya LVU är rätten till information och delaktighet. Utred-

ningen föreslår därför att dessa bestämmelser ska samlas i ett eget kapitel i den nya LVU. Nuvarande bestämmelse om barnets rätt till relevant information ska förtydligas med att barnet eller den unge återkommande ska få relevant information. Det ska även införas en ny bestämmelse om att informationen ska anpassas till den enskildes ålder, mognad, erfarenhet och andra individuella förutsättningar. Den som ger informationen ska så långt som möjligt försäkra sig om att mottagaren har förstått innehållet i och betydelsen av den lämnade informationen.

Bestämmelsen gäller inte enbart den information som ges till barn och unga. Även den information som ges till vuxna, dvs. unga över 18 år och barnets vårdnadshavare, omfattas av kraven på att informationen ska vara anpassad och att den som ger informationen försäkras om att den blir förstådd.

Öppna insatser utan samtycke

Ett barnrättsligt perspektiv kan innefatta tidigare och mindre ingripande åtgärder än vård utanför det egna hemmet. Tillämpningen av den nuvarande bestämmelsen i 22 § LVU om förebyggande insatser på grund av den unges beteende har kartlagts av Socialstyrelsen. Denna möjlighet till öppna insatser utan samtycke används i mycket liten utsträckning. Kommunerna uppger att det bl.a. beror på att det går att få till stånd insatserna med samtycke, insatsen anses otillräcklig för att förändra den aktuella problematiken eller det saknas vägledning. Utredningen bedömer att det finns ett fortsatt behov av bestämmelsen och välkomnar att Socialstyrelsen överväger att ta fram nya allmänna råd och ett kunskapsstödjande material. Utredningen föreslår också att det ska bli möjligt för socialnämnden att besluta om öppna insatser utan samtycke även i samband med upphörande av en placering, om barnet eller den unge bedöms vara i uppenbart behov av fortsatta insatser för att hindra ett sådant beteende som föranledde placeringen. Utredningen bedömer att öppna insatser utan samtycke i detta skede kan komma att fylla en viktig funktion att vidmakthålla positiva förändringar som uppnåtts under placeringstiden och förebygga återplacering.

Barn som fyllt 15 år kan med dagens regler få öppna insatser enligt SoL utan vårdnadshavarens samtycke. Utredningen föreslår att socialnämnden vid brister i hemmiljön, om det är lämpligt, också ska kunna besluta om kontaktperson för barn under 15 år utan vårdnadshavarens samtycke. En förutsättning för att det ska anses vara lämpligt är att barnet är positivt inställt till en sådan insats. Socialnämnden ska också vid lämplighetsprövningen beakta förutsättningarna för att insatsen kan ges på ett sådant sätt att dess förebyggande och kompenserande möjligheter tas tillvara utan att barnets situation i hemmet försvåras.

Öppna insatser till vårdnadshavare utan samtycke vid brister i barns hemmiljö innebär att krav ställs på att vårdnadshavaren ska ta emot stöd och ändra sitt beteende. Utredningen bedömer att sådana insatser skulle kunna fylla en funktion, men att det i dagsläget saknas tillräcklig kunskap om metoder och arbetssätt. Utredningen föreslår att regeringen ska ge en lämplig myndighet i uppdrag att under en fyraårsperiod följa utvecklingen av kunskapsläget bl.a. utifrån erfarenheter i Norge och Danmark. Med detta som underlag föreslås regeringen bedöma om det är motiverat med en lagändring som öppnar upp för denna typ av insatser utan samtycke.

Förutsättningar för tvångsvård utanför det egna hemmet

Utredningen anser att nuvarande förutsättningar för vård enligt LVU i princip bör behållas oförändrade. Rekvisiten är väl inarbetade och det har över tid utvecklats rättspraxis som bidrar till ökad förutsägbarhet och likvärdighet. Miljörekvisiten och prognosrekvisitet för vård enligt LVU utanför det egna hemmet ska behållas oförändrade i sin helhet. När det gäller beteenderekvisiteten föreslås att ”missbruk av beroendeframkallande medel” ersätts med ”missbruk av alkohol, narkotika, andra beroendeframkallande medel, läkemedel eller dopningsmedel”. Till skillnad från nuvarande LVU ska således dopningsmedel omfattas.

Utredningen föreslår vidare att rekvisitet ”något annat socialt nedbrytande beteende” ändras till ”något annat i sig självt socialt nedbrytande beteende”. Förändringen motiveras av att samhället måste ha ett tydligt ansvar för att bistå barnet eller den unge oavsett vilka bakomliggande orsaker som kan finnas till beteendet. Förtydligandet görs med anledning av domar i Högsta förvaltningsdomstolen som innebär att ett beteende som närmast kan betraktas som symptom på en psykiatrisk störning inte utgör ett sådant socialt nedbrytande beteende som avses i nuvarande 3 § LVU. Domarna avsåg unga med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar.

Utredningen föreslår att vård enligt LVU ska beredas om det finns grundad anledning att anta att behövlig vård inte kan ges med samtycke. Tillägget ”grundad anledning” i bestämmelsen om samtycke tydliggör att det, med stöd av ett uttalande i Socialutskottet, har ansetts finnas ett visst utrymme för att tillämpa LVU trots ett lämnat samtycke. Det rör situationer då samtycket inte anses tillförlitligt och inte kan garantera barnets trygghet. Utredningen föreslår att det uttryckligen ska framgå av nya LVU att det finns ett sådant utrymme för undantag. Denna tydlighet är viktig av rättssäkerhetsskäl, men också ur ett barnrättsperspektiv eftersom vård enligt LVU i vissa fall kan ge barnet en stabilare tillvaro.

Omedelbart omhändertagande

Utredningen har identifierat behov av vissa förändringar i syfte att stärka rättssäkerheten vid beslut om omedelbart omhändertagande enligt LVU. Utredningen föreslår därför att det i beslut om omedelbart omhändertagande ska anges om det grundas på sådana omständigheter som avses i 2 § (miljö) eller 3 § (beteende) i nuvarande LVU eller om beslutet grundas på båda dessa paragrafer. Grunden för beslutet kan nämligen ha betydelse för vilka tvångsåtgärder som får vidtas mot barn och unga under tiden för det omedelbara omhändertagandet. Utredningen föreslår också att det ska tydliggöras i nya LVU vilka befogenheter socialnämnden har under verkställigheten av ett omedelbart omhändertagande.

Ur rättssäkerhetssynpunkt är det angeläget att ett så ingripande beslut som omedelbart omhändertagande blir rättsligt prövat så snart som möjligt. Enligt dagens regler ska socialnämndens beslut om omedelbart omhändertagande samt handlingarna i ärendet underställas förvaltningsrätten inom en vecka. Utredningen föreslår att bestämmelsen kompletteras med tillägget ”utan dröjsmål” som innebär snabbast möjliga handläggning med hänsyn till omständigheterna. Bestämmelsen som reglerar domstolens tidsfrist för prövning av nämndens beslut om omedelbart omhändertagande föreslås ändras så att veckofristen räknas från den dag då socialnämndens beslut kom in till rätten.

Utredningen föreslår vidare att rättens slutliga beslut om vård ska gälla omedelbart för att undvika att vården ibland måste avbrytas på grund av att rätten förbisett att särskilt förordna om att beslutet ska gälla omedelbart. Ärenden och mål enligt LVU omfattas av den s.k. Bryssel II-förordningen. Artikel 20 i Bryssel II-förordningen medger att myndigheter och domstolar i brådskande fall vidtar interimistiska åtgärder avseende en person som vistas i landet även om en myndighet eller domstol i en annan medlemsstat är behörig att pröva målet i sak. I svensk lagstiftning är beslut om omedelbart omhändertagande en sådan interimistisk åtgärd. Ett beslut om omedelbart omhändertagande förutsätter dock fortsatt LVU-vård vilket kolliderar med Bryssel II-förordningen som utgår ifrån att den fortsatta vården ska beslutas och ges i hemlandet. Utredningen föreslår därför att det ska införas bestämmelser i den nya LVU som möjliggör ett omedelbart omhändertagande enligt Bryssel II-förordningen.

Socialnämndens utredning och planering av vården

Socialnämnden har ett långtgående utredningsansvar när det gäller barn som kan vara i behov av stöd eller skydd. En utredning ska ha fokus på barnet och vid behov leda fram till insatser som blir till hjälp i barnets situation. Barnet har rätt till delaktighet i en utredning som rör hans eller hennes förhållanden. Ett fortsatt utvecklingsarbete om former för barns delaktighet kan, enligt utredningen, lämpligen ske inom ramen för överenskommelsen

mellan staten och Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) om stöd till en evidensbaserad praktik för en god kvalitet inom socialtjänsten. Utredningen vill också framhålla betydelsen av att föräldrar och i vissa fall familjens nätverk involveras i utredningsprocessen för att öka förutsättningarna för hållbara lösningar.

Att utreda barns och ungas behov av stöd och skydd samt tillgodose behovet av insatser är ett kvalificerat arbete som kräver hög kompetens och stabila organisatoriska förutsättningar. Utredningen vill betona nödvändigheten av att komma tillrätta med den brist på stabilitet och därmed kompetens som i dag generellt sett präglar barn- och ungdomsvårdens myndighetsutövning. Utredningen anser också att andra professionellas kompetens behöver tas tillvara på ett bättre sätt i utredningen och planering av vården. Utredningen föreslår därför att Socialstyrelsen får i uppdrag att stärka det tvärprofessionella arbetet när det gäller utredning och placering av barn och unga. I uppdraget ska ingå att, i samverkan med Skolverket, sprida information till hälso- och sjukvården, tandvården, förskolan och skolan om det samverkansbehov som följer av regelverket.

En liten andel av utredningar om barn och unga ligger till grund för vård enligt LVU. Utredningen föreslår att en ny bestämmelse förs in i nya LVU om vad en ansökan om vård enligt LVU ska innehålla. Det innebär att nuvarande bestämmelse i LVU omarbetas och att nuvarande bestämmelse i socialtjänstförordningen (2001:937, SoF) tas bort. Vårdplanen föreslås få en tydligare roll när det gäller såväl möjligheten till återförening som den långsiktiga planeringen för barnet i ett annat hem.

Utredningen föreslår vidare att det ska framgå av den nya LVU att den obligatoriska läkarundersökningen inför en ansökan om vård enligt LVU syftar till att vara en del av underlaget för bedömningen av barnets eller den ungas behov av vård och planeringen av vården.

Kunskapen om att placerade barn och unga som grupp har sämre fysisk och psykisk hälsa jämfört med genomsnittet bland barn har ökat. Forskare, praktiker och verksamma på nationell nivå har samstämt framfört att det är angeläget med en initial hälsoundersökning i anslutning till en placering, oavsett om den görs med stöd av SoL eller LVU. Syftet är att upptäcka tecken på ohälsa och säkerställa att barnet får den hälso- och sjukvård och tandvård som alla barn har rätt till. Utredningen delar denna uppfattning och föreslår att socialnämnden, om det inte är obehövligt, ska begära en hälsoundersökning i anslutning till att vård i familjehem eller HVB för barn och unga inleds. Landstinget ska därefter vara skyldigt att erbjuda barnet eller den unge en hälsoundersökning. Landstingets skyldighet ska regleras i en särskild lag:

lagen om hälsoundersökning av barn och unga vid beslut om vård utanför det egna hemmet.

Dagens beslutsordning i LVU-ärenden liksom i ett antal ärenden enligt SoL, lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall och föräldrabalken innebär att flera beslut fattas av förtroendevalda. Ordningen har en lång historik i Sverige. Samtidigt har det skett en ökad professionalisering inom socialtjänsten och höjda ambitioner att åstadkomma en mer kunskapsbaserad verksamhet. Beslutsordningen kan påverka förutsättningarna för kvalitetsutveckling och är även en viktig fråga ur rättssäkerhetssynpunkt. Utredningen anser därför att regeringen bör ta initiativ till en särskild översyn av de nuvarande delegationsbestämmelserna inom socialtjänstens område.

Den rättsliga processen

I syfte att stärka barns och ungas möjligheter att få sina rättigheter tillgodosedda i rättsprocessen i ärenden enligt LVU föreslår utredningen att det ska finnas möjlighet till offentligt biträde i mål om begränsning av umgänge och hemlighållande av barnets vistelseort.

Enligt utredningen är det viktigt att den som företräder barnet i rättsprocessen är lämplig och har kunskap om barn för att kunna sätta sig in i barnets situation och kommunicera med barnet. Utredningen föreslår särskilda lämplighetskrav och att det tydligt ska framgå att det offentliga biträdet ska ta tillvara barnets eller den unges rätt.

Kunskapen om barns behov och barns rättigheter behöver också stärkas i domstolen. Utredningen anser att de jurister som handlägger mål om tvångsvård för barn och unga bör ha särskild inriktning och utbildning samt intresse för den särskilda måltypen. Domstolsverket behöver erbjuda utbildning för att bl.a. kunna bedöma barnets bästa och barnets utsagor. Även om utgångspunkten i LVU-mål är att det primära ansvaret för utredningen ligger på parterna anser utredningen att domstolen i högre grad på eget initiativ ska begära in ytterligare utredning om underlaget behöver kompletteras. Utredningen föreslår därför att det införs en bestämmelse i den nya LVU som stadgar att förvaltningsrätten, om det behövs, ska höra lämplig sakkunnig vid muntlig förhandling, t.ex. expert inom barn- och ungdomspsykiatri eller barnmedicin. Sakkunskap kan också behövas i en specifik fråga, exempelvis hedersrelaterat våld och förtryck.

Utredningen anser att barns och ungas möjligheter att delta i den muntliga förhandlingen i domstolen behöver uppmärksammas mer. Det lämpliga i att barn och unga medverkar måste bedömas i varje enskilt fall utifrån barnets bästa. Domstolarna behöver dock göra sig mer tillgängliga för barn så att

även yngre barn kan ges en möjlighet att vara med under den muntliga förhandlingen under trygga former.

Placering enligt SoL utan vårdnadshavarens samtycke

Utredningen har uppmärksammat en grupp ungdomar som lever i en utsatt situation, men som har svårt att få hjälp inom ramen för dagens regler. Det är ungdomar nära myndighetsåldern som far illa på grund av förhållandena i hemmet eller djupgående konflikter med sina föräldrar. Socialtjänsten har med hänsyn till vårdnads-havarens bestämmanderätt och försörjningsansvar små möjligheter att hjälpa barnet till ett annat boende så länge vårdnadshavaren inte samtycker till en placering och LVU inte anses tillämplig. Utredningen anser att ett stärkt barnrättsperspektiv och hänsyn till barnets ökade beslutskompetens i takt med stigande ålder och mognad motiverar att äldre barn ska få större bestämmanderätt när det gäller frivilliga insatser enligt SoL. Därför föreslås socialnämnden kunna besluta om placering av barn som fyllt 16 år, även utan vårdnadshavarens samtycke om det är lämpligt och barnet begär eller samtycker till det. Det ska inte bara gälla möjligheten att inleda en placering utan också att kunna fortsätta en pågående frivillig placering.

Föräldrarnas rättsliga ställning och behov av stöd

Att barn och föräldrar om möjligt ska återförenas är en grundläggande princip i sociallagstiftningen. Hur socialnämnden planerar för och stödjer föräldrarna för att detta ska vara möjligt är en viktig rättsäkerhetsfråga. Utredningen föreslår att en vårdplan som avser barn, om det inte möter särskilda hinder, även ska beskriva vilka förändringar som krävs för att barnet ska kunna återvända hem och vilket stöd nämnden kan erbjuda vårdnadshavarna för att det ska vara möjligt.

Socialnämnden har redan med dagens lagstiftning ett generellt ansvar för att föräldrar till placerade barn får råd, stöd och annan hjälp som de behöver under vårdens genomförande. Utredningen föreslår att nämnden därtill aktivt ska erbjuda vårdnadshavare till barn som omhändertats enligt LVU på grund av miljön i hemmet stöd som kan bidra till att de blir delaktiga i vården och utvecklas i sitt föräldraskap. Stödet bör vara fristående från handläggningen av ärendet och behöver inte ges som bistånd. Att föräldrarna uppmuntras att vara delaktiga och får stöd kan ha stor betydelse för att de ska finnas kvar i barnens liv. Det kan också avlasta barnet, förbättra kontakten mellan barn och föräldrar och öka stabiliteten och tryggheten för barnet. Socialstyrelsen föreslås få i uppdrag att stödja implementeringen av den nya bestämmelsen om stöd till vårdnadshavare och i det arbetet ta tillvara svenska och nordiska erfarenheter.

Utredningen anser att rättssäkerheten för vårdnadshavaren under vårdens genomförande i vissa avseenden behöver förstärkas. En bestämmelse föreslås i nya LVU om att barnets vårdnadshavare, så långt det är möjligt och lämpligt, ska få information om och ges möjlighet att vara delaktiga i genomförandet av vården. Vårdnadshavare föreslås också få rätt till offentligt biträde vid ärenden om umgängesbegränsning och hemlighållande av barnets vistelseort.

Umgängesrätten ska utgå från barnets behov och vilja. Bedömningarna av barnets behov av kontakt med föräldrarna på kort och lång sikt är ofta svåra att göra och kan få långtgående konsekvenser. Socialstyrelsen föreslås därför få i uppdrag att ta fram ett kunskapsstöd som kan bidra till mer rättssäkra och kunskaps-baserade bedömningar när det gäller omfattningen och utformningen av umgänget mellan barn

Tryggheten för långsiktigt placerade barn

Enligt tilläggsdirektiven ska utredningen göra en översyn av hur långsiktighet och stabilitet i större utsträckning kan säkerställas för barn som är eller bedöms bli långvarigt placerade. Utredningen anser sammantaget att lagstiftningen i högre grad måste ta hänsyn till vissa barns behov av stabilitet i sin uppväxt. Förslagen i denna del ska samtidigt ses mot bakgrunden av de förslag som utredningen lämnar i kapitlet om föräldrarnas rättsliga ställning och behov av stöd. Barnets behov av långsiktighet kan i många fall tillgodoses genom att föräldrarna, med adekvat stöd, kan förändra sin situation så att barnet inom rimlig tid kan återförenas med ursprungsfamiljen. Om möjligheten till återförening ter sig avlägsen är det viktigt att bedöma barnets framtida behov utifrån det perspektivet. Om det finns en fortlöpande dialog och ett bra samarbete mellan föräldrar, familjehemsföräldrar och socialsekreterare kan barnets långsiktiga boende relativt odramatiskt föras på tal. Utredningen anser dock att det behövs lagstöd för ett sådant arbetssätt och att vårdplanen behöver få en tydligare roll när det gäller den långsiktiga inriktningen för barnets boende. Därför föreslås att en vårdplan som avser barn ska revideras senast när barnet varit placerat i två år och särskilt avse barnets långsiktiga boende.

Socialnämnden har skyldighet att överväga vård som ges med stöd av SoL eller med stöd av LVU på grund av förhållandena i hemmet. Såväl begreppet övervägande som förfarandet i sig är otydligt då det uppfattas som en omprövning och därmed kan bidra till otrygghet för barnet. Utredningen föreslår därför att kravet på övervägande ersätts med en skyldighet för barnets särskilda social-sekreterare att minst var sjätte månad rapportera till socialnämnden om hur barnets behov tillgodoses, hur vårdnadshavarnas förhållanden utvecklar sig och, om vården bör fortsätta, hur den bör inriktas och utformas.

Utredningen anser att det är angeläget ur rättssäkerhetssynpunkt att det förs in en bestämmelse i den nya LVU om rätt för part att begära att vården ska upphöra. Samtidigt föreslås att en begäran från en vårdnadshavare om att vård enligt nuvarande 2 § LVU ska upphöra inte behöver prövas av socialnämnden om frågan om vård har prövats av nämnden eller rätten de senaste tolv månaderna. Återkommande rättsprocesser utan att förhållandena som har föranlett omhändertagandet har förändrats skapar oro och otrygghet för det placerade barnet. Tidsgränsen innebär inte att nämnden är förhindrad att vid nya omständigheter pröva frågan trots att ett år ännu inte förflutit. Nuvarande regler om vårdens upphörande innebär att två rättsprocesser kan uppstå, en som prövar föräldrarnas lämplighet och en annan som prövar om barnet tar skada av en hemflyttning (flyttningsförbud). Utredningen anser inte att denna ordning är förenlig med ett barnrättsperspektiv. Utredningen föreslår därför att en bestämmelse ska föras in i den nya LVU om att barnets bästa ska vara avgörande vid prövningen av om vård enligt nuvarande 2 § LVU ska upphöra. Vid bedömningen ska det fästas särskilt avseende vid barnets inställning, om barnet sedan låg ålder eller under lång tid vårdats i familjehemmet, barnets umgänge med och relation till vårdnadshavarna samt om barnet har en nära relation till familjehemsföräldrarna och en god förankring i den sociala miljön.

Med ovanstående förslag bedömer utredningen att det inte kommer att finnas behov av flyttningsförbud i samband med att vård enligt LVU upphör. Utredningen anser dock att bestämmelserna om flyttningsförbud behöver finnas kvar för att förhindra skadliga hemtagningar av barn som är frivilligt placerade.

Antalet vårdnadsöverflyttningar till familjehemsföräldrar har stadigt ökat, men förekommer ändå i relativt liten utsträckning sett till antalet barn som är långvarigt placerade i familjehem. Efter tre år i samma familjehem ska socialnämnden överväga om en ansökan om vårdnadsöverflyttning till familjehemsföräldrarna ska göras, dvs. bedöma om det är uppenbart bäst för barnet att det rådande förhållandet får bestå. Utredningen uppfattar att det finns en osäkerhet om vad som ska vägas in i en sådan bedömning. Därför föreslås att skälen som ska ligga till grund för socialnämndens ansökan om vårdnadsöverflyttning till familjehemsföräldrar ska förtydligas. Vid övervägande ska särskilt beaktas barnets och familjehemsföräldrarnas inställning till en vårdnadsöverflyttning, barnets relation till familjehemsföräldrarna och deras förmåga att tillgodose barnets behov av en trygg och god uppväxt samt deras inställning till och förmåga att tillgodose barnets behov av kontakt med föräldrar och andra närstående.

Utredningen anser också att regeringen bör ta initiativ till en översyn av om handläggningen av beslut om vårdnadsöverflyttning på talan av socialnämnden ska flyttas från allmän domstol till förvaltningsdomstol.

Vidare anser utredningen att socialtjänsten behöver ha kunskap om reglerna om adoption för att kunna bidra till samförståndslösningar när adoption bedöms vara till barnets bästa. Socialstyrelsen har en viktig roll att i relevanta sammanhang uppmärksamma adoption som en möjlighet inom ramen för dagens lagstiftning.

Ansvar och befogenheter under vårdens genomförande

Det finns en oklarhet i hur långt vårdnadshavarens bestämmande-rätt sträcker sig vid vård enligt LVU. Utredningen föreslår därför ett förtydligande i den nya LVU om att socialnämnden övertar bestämmanderätten i den utsträckning det behövs för att genomföra vården. Den aktuella bestämmelsen (nuvarande 11 § LVU) ska också ändras så att bestämmelsen enbart reglerar socialnämndens ansvar och befogenheter. I samband med att barnet eller den unge placeras får socialnämnden ta ställning till vilket ansvar och vilka befogenheter som ska överlåtas till den som får i uppdrag att utöva den faktiska vården av barnet eller den unge.

Ett annat område där det råder viss oklarhet är vilka gränssättande åtgärder som får vidtas inom ramen för det dagliga omsorgs- och tillsynsansvaret för barn som är placerade vid HVB. Utredningen anser att det angeläget, inte minst med hänsyn till rätts-säkerheten för de barn som berörs, att öka kunskapen och sam-synen i dessa frågor. Socialstyrelsen föreslås därför få i uppdrag att leda ett arbete för en gemensam kunskapsgrund och samsyn bland verksamhetsansvariga och personal i HVB. Inom ramen för uppdraget ska befintlig kunskap om olika typer av gränssättande åtgärder, effekter av att använda dem samt etiska aspekter sammanställas. Utifrån underlaget ska Socialstyrelsen ta fram ett vägledande stödmaterial som ska kunna användas för utbildningar på olika nivåer inom HVB-vården.

Utredningen föreslår att det ska införas en bestämmelse i SoF om att den som förestår verksamheten vid ett HVB ansvarar för att det finns ordningsregler för de dagliga rutinerna på boendet. Ordningsreglerna ska syfta till att skapa trygghet och trivsel för alla som vistas i boendet. De ska utarbetas under medverkan av de boende och följas upp regelbundet. Reglerna ska vara kända för både boende och personal och vara anslagna inom enheten så att de är väl synliga för de boende.

På de särskilda ungdomshemmen och på kommunalt drivna HVB är det möjligt att besluta om förbud mot innehav av alkohol och andra berusningsmedel samt, vid en överträdelse av förbudet, beslagta och förverka så-

dana medel. Ett privat HVB har ingen motsvarande befogenhet. Utredningen föreslår en ny lag: lagen om förbud mot berusningsmedel m.m. på hem för vård eller boende. Den nya lagen ska även kunna tillämpas vid HVB som drivs av enskilda.

Samverkan om hälsa och utbildning under en placering

Samverkan mellan socialtjänst, hälso- och sjukvård och skola är centralt för att barn och unga som är placerade i familjehem och HVB ska få ett samlat stöd när det gäller möjligheter till utveckling, god hälsa och utbildning. Det krävs inför en placering, under vårdens genomförande, i utslussningsskedet och sedan vården har upphört. Det finns ett regelverk som påbjuder samverkan kring målgruppen placerade barn och unga. För framgångsrik samverkan krävs dock även tydliga strukturer på regional och lokal nivå, stöd av ledningsnivån och kontinuerlig uppföljning och utvärdering.

Ett sätt att skapa en tydligare struktur och tydliggöra ansvarsfördelningen för samverkan är att träffa överenskommelser. Utredningen föreslår att det i SoL och hälso- och sjukvårdslagen (1982:763, HSL) införs likalydande bestämmelser om att kommuner och landsting ska ingå överenskommelser om ett samarbete i fråga om vård utanför det egna hemmet av barn och unga. Kravet avser överenskommelser om samarbete såväl inför en placering som under genomförandet av vården och inför att den avslutas. Formerna för samverkan mellan landstingen och de särskilda ungdomshemmen bör särskilt uppmärksammas i anslutning till arbetet med dessa överenskommelser.

Utredningen föreslår också att Socialstyrelsen ska ges i uppdrag att ta fram ett vägledande kunskapsstöd till huvudmän och verksamheter om ansvarsfördelningen för vård och stöd vid psykisk ohälsa hos barn och unga i samhällsvård. Kunskapsstödet bör utformas så att det leder till ökad tydlighet om vad som är respektive huvudmans, verksamhets och professions ansvar inom området. Kunskapsstödet ska bl.a. kunna användas vid arbetet med de samverkansöverenskommelser som utredningen föreslår.

Utredningen anser att regeringen bör överväga att, inom ramen för fortsatta statliga satsningar inom området psykisk ohälsa avsätta särskilda medel för utveckling av tvärprofessionell samverkan mellan huvudmän i fråga om verksamheter som möter placerade barn och unga med psykisk ohälsa. Utredningen anser vidare att det är angeläget att det nationella stödet till arbetet med att stärka skolresultat för placerade barn och unga kan fortsätta. När resultaten av den pågående effekt-utvärderingen av SkolFam är klara bör regeringen överväga behovet av fortsatt stöd för att stärka skolresultaten för barn och unga i samhällsvård.

Vårdinnehåll av god kvalitet – med fokus på HVB

Institutionsvården bör bygga på bästa tillgängliga kunskap och utformas så att barn och unga är delaktiga och att deras erfarenheter tas tillvara. Vården bör vara evidensbaserad och ha ett tydligt barnrättsperspektiv. Utredningen bedömer att det finns flera hinder och risker för att institutionsvården inte ska motsvara dessa krav och behov. Det finns brister särskilt när det gäller kompetens, tillgång till kunskap om behandlingsmetoder och annat stöd, systematiskt arbete för att följa upp och utveckla vården och samverka kring hälsa och utbildning. Att säkerställa tillgången till medicinsk och psykologisk kompetens vid enskilt och kommunalt drivna HVB är särskilt angeläget när vården sker med tvång, i synnerhet om verksamheten har en inriktning mot barn och unga med psykiska funktionsnedsättningar eller psykisk ohälsa. Efter-som psykisk ohälsa är vanligare bland flickor än bland pojkar vid HVB är dessa frågor också viktiga i ett jämställdhetsperspektiv. Utredningen anser att regeringen bör överväga att ge Inspektionen för vård och omsorg (IVO) i uppdrag att utifrån sin tillsyn bedöma tillgången till medicinsk och psykologisk kompetens vid HVB om frågan inte aktualiseras i IVO:s egen planering och aktiviteter de närmaste åren.

Utredningen föreslår att regeringen ska ge Socialstyrelsen i uppdrag att utreda förutsättningarna för en eftergymnasial grund-utbildning för personal vid HVB, vilken annan utbildning som kan vara lämplig för arbete med behandling av barn och unga i HVB och vilka författningsändringar som kan behövas för stärkta krav på kompetens hos föreståndare och personal inom institutionsvården.

Utredningen föreslår också att Socialstyrelsen bör få i uppdrag att utreda förutsättningar och former för en integrerad och mer specialiserad dygnsvård som samlat kan möta behov av vård med stöd av LVU och hälso- och sjukvård, främst psykiatrisk vård. I uppdraget bör även ingå att analysera förutsättningarna för differentiering och specialisering i övrig institutionsvård med stöd av LVU.

Utredningen anser att det behövs ett program för forskning och utveckling om innehåll och kvalitet i samhällsvård för barn och unga. Ett sådant program bör särskilt omfatta stöd till praktiska forskning. Det ligger inom ramen för Fortes möjligheter till fortsatta initiativ inom området att ta fram ett sådant program.

Statens beredning för medicinsk utvärdering (SBU) bör, inom ramen för sitt utvidgade uppdrag inom socialtjänstområdet, överväga möjligheterna att ta fram en systematisk kunskapsöversikt om stöd till familjehem.

Verksamheten vid de särskilda ungdomshemmen

Utredningen lämnar ett antal förslag som gäller verksamheten vid de särskilda ungdomshemmen och i synnerhet de bestämmelser som reglerar de s.k. särskilda befogenheterna. Bestämmelserna om de särskilda befogenheterna medger att vissa tvångsåtgärder får vidtas om det bedöms nödvändigt för att kunna genomföra vården. Dessa bestämmelser innebär att de ungas fri- och rättigheter starkt begränsas och måste därför vara förenliga med både regeringsformen och internationella regler om mänskliga rättigheter såsom t.ex. Europakonventionen och barnkonventionen. I nuvarande lagstiftning benämns dessa tvångsåtgärder som särskilda befogenheter. I den nya LVU bör dessa, för att markera barnperspektivet i lagen, benämnas skyddsåtgärder.

Utredningens förslag medför att möjligheten till skyddsåtgärder i vissa avseenden görs mer restriktiva och i andra avseenden att de utvidgas. Det senare handlar bl.a. om att modernisera regelverket (t.ex. på grund av nya former för kommunikation) och att reglera sådant som i dag är oreglerat. Syftet med förslagen är att åstadkomma ökad rättssäkerhet för barn och unga genom att bestämmelserna preciseras och tydliggörs. Den differentiering av skyddsåtgärderna som förslagen innebär syftar till att säkra att mer ingripande åtgärder än vad som är nödvändigt aldrig ska vidtas, dvs. i linje med vad proportionalitetsprincipen föreskriver.

Förslagen innebär bl.a. att åtgärden avskiljning differentieras i två olika nivåer: avskiljning med öppen dörr och avskiljning med låst dörr. Utredningen föreslår att tiden för hur länge en avskiljning får pågå minskas kraftigt. En avskiljning med låst dörr ska, enligt förslaget, som längst få pågå två timmar (i dag 24 timmar) och en avskiljning med öppen dörr som längst tre timmar. En avskiljning med låst dörr får följas av ett beslut om avskiljning med öppen dörr, men en sammanhängande avskiljning får, enligt utredningens förslag, aldrig överstiga tre timmar.

Dessutom föreslås att rätten att överklaga skyddsåtgärder utvidgas och att barn och unga ska ha rätt till offentligt biträde vid överklagande av beslut om skyddsåtgärder. Vidare föreslås en ny bestämmelse som innebär att Statens Institutionsstyrelses (SiS) kvalitetssäkringsarbete särskilt ska omfatta åtgärder som syftar till att minska behovet av skyddsåtgärder.

Utslussning och stöd efter avslutad vård

Utredningen anser att utslussning från vård utanför det egna hemmet samt stöd och hjälp efter avslutad placering är viktiga delar av samhällets åtagande för placerade barn och unga. Dessa delar behöver stärkas och utveck-

las. Detta åtagande ska vara långsiktigt och bl.a. underlätta övergången till självständigt vuxenliv för unga som avslutar en placering.

Utredningen föreslår ett tillägg i bestämmelsen om genomförandepplan i SoF om att den också ska beskriva hur barnet eller den unge ska förberedas för tiden efter det att en placering i ett familjehem eller HVB har avslutats. Utredningen föreslår också att en ny bestämmelse förs in i SoL som kompletterar det nuvarande kravet på att socialnämnden ska tillgodose det behov av stöd och hjälp som kan finnas sedan vård och fostran utanför det egna hemmet har upphört. Kompletteringen förtydligar inriktningen på stödet och hjälpen, dvs. fort-satt kontakt med hemmet där barnet eller den unge har varit placerad och personligt stöd. För unga som ska ha en egen bostad sedan vården upphört bör stödet och hjälpen inriktas på frågor om ekonomi, boende, studier eller arbete.

Hur länge det tidigare placerade barnet eller den unge behöver stöd och hjälp varierar efter individuella behov. Socialnämndens särskilda ansvar för stöd och hjälp för dem som ska ha egen bostad föreslås gälla tills den unge fyller 22 år. Samma förutsättningar ska gälla oberoende av om vården getts med stöd av SoL eller LVU.

Utredningen föreslår att regeringen avsätter särskilda medel för ett systematiskt utvecklingsarbete med målet att ta fram användbar kunskap om stöd och hjälp för en successiv övergång från placering till vuxentillvaro. Utvecklingsarbetet bör omfatta en forskningsanknuten försöksverksamhet med bl.a. användning av kontakt-personer för stöd efter avslutad placering.

Styrning med kunskap och systematisk uppföljning

Styrning med kunskap och systematisk uppföljning berör praktiskt taget alla frågor som behandlas i detta betänkande och alla aktörer som har någon del i ansvaret inom området. Det förutsätter arbete på flera nivåer. Ytterst handlar det om att barnrättsperspektivet ska få genomslag i det dagliga arbetet inom samhällsvården för barn och unga.

Utredningen anser att SiS bör bli en resurs i den statliga styrningen med kunskap inom socialtjänst och hälso- och sjukvård i frågor som gäller institutionsvård för barn och unga. Det nationella utvecklingscentrumet för familjehemsvård som utredningen föreslagit i sitt delbetänkande (SOU 2014:3) bör också ses som en resurs i den statliga styrningen med kunskap i frågor om familjehemsvård.

Utredningen föreslår att Myndigheten för vårdanalys ska ges i uppdrag att utarbeta ett system för uppföljning av vård i familjehem och HVB. Systemet ska göra det möjligt att följa målpuppfyllelsen i vård med stöd av LVU, men

avse samhällsvården i stort för barn och unga. Barns och ungas erfarenheter av vården ska fångas upp i systemet och vara en viktig utgångspunkt för beskrivningar och analyser. I uppdraget bör ingå att bedöma hur dagens underlag kan användas på ett systematiskt och samordnat sätt, vilka kompletteringar som behövs och vilka regeländringar som detta kan kräva. IVO behöver se över och utveckla arbetet med tillståndsgivning och tillsyn om utredningens förslag till en ny LVU genomförs. En fortsatt systematisering av det som framkommer vid IVO:s samtal med placerade barn och unga är angelägen.

Som exempel på ytterligare insatser som behövs för förbättrad styrning med kunskap och uppföljning anser utredningen att det är angeläget att regeringen går vidare med Socialstyrelsens förslag om en utredning av förutsättningarna för ett familjehemsregister. Regeringen bör också initiera ett fortsatt och systematiskt arbete för att lyssna på barn och unga i familjehem utifrån resultat och slutsatser från Socialstyrelsens och BO:s pågående uppdrag inom det området.

Konsekvenser av utredningens förslag

Av barnkonsekvensanalysen framgår bl.a. att den nya LVU, tillsammans med vissa andra författningsändringar, stärker barnrätts-perspektivet i samhällets insatser för barn och unga. Det gäller både rätten till skydd och vård i vissa situationer och rätten till god vård när ett beslut om insats är fattat. Samhällets åtagande för stöd och hjälp efter en placering förtydligas också i utredningens samlade förslag. Utöver författningsändringarna bidrar utredningens förslag om nationellt kunskapsstöd och fortsatt kunskapsutveckling till att barn och unga tillförsäkras skydd och att vården förbättras. Erbjudanden om hälsoundersökningar till barn och unga i samband med placering kan bidra till att hälsoproblem hos både flickor och pojkar kartläggs på likvärdiga villkor. Förslagen om innehåll och kvalitet i vård vid HVB bör på sikt leda till förbättrat stöd för bl.a. flickor med psykisk ohälsa, vilket är en viktig jämställdhetsfråga. Sammantaget kan förslagen om socialnämndens besluts-underlag, samverkan under en placering och innehållet i institutionsvården bidra till att barn och unga som utsätts för hedersrelaterat våld och förtryck tillförsäkras skydd och en god vård.

Ett stärkt stöd och skydd till barn och unga i tvångsvård och annan samhällsvård kan leda till bättre framtidsutsikter för dem när det gäller hälsa, utbildning, personlig utveckling och yrkesliv. På sikt är detta också gynnsamt för samhällsekonomin. Flera av de föreslagna åtgärderna syftar till att undvika en ökning av nuvarande problem, vilket skulle kräva ytterligare kostsamma samhälls-insatser. Sammantaget torde de föreslagna förbättringarna på sikt leda till minskade kostnader för både kommunerna och staten.

Av den ekonomiska konsekvensbeskrivningen framgår sam-manfattningsvis följande:

- Staten beräknas få nya temporära kostnader under en period på fyra år med 32 miljoner kronor det första året, 26,5 miljoner kronor det andra året, 13 miljoner kronor det tredje året och 2 miljoner kronor det fjärde året. Kostnaderna avser uppdrag till Socialstyrelsen och Myndigheten för vårdanalys och stöd till implementeringen av den nya LVU. Staten beräknas vidare få ökade permanenta kostnader med 5 miljoner kronor per år till följd av förslag om rätt till offentligt biträde i vissa mål samt rätt att överklaga beslut om skyddsåtgärder vid de särskilda ung-domshemmen.
- Kommunerna beräknas få ökade kostnader med 43–48 miljoner per år till följd av utökade arbetsuppgifter och ambitionshöjningar i lagstiftningen.
- Landstingen beräknas få ökade kostnader med 8 miljoner kronor per år till följd av utökade arbetsuppgifter.

Utredningen bedömer således att det kommer att uppstå kostnads-ökningar för staten, kommunerna och landstingen om förslagen genomförs. Utredningen förfogar dock inte över förslag till finansiering, som kräver effektiviseringsvinster inom samhällsvården för barn och unga. På sikt kan sådana vinster vara möjliga, men utredningen måste konstatera att underlaget för att analysera förutsättningarna för effektiviseringsvinster är bristfälliga och att frågorna griper över större delar av den sociala barn- och ungdomsvården än vad som motsvaras av utredningens direktiv.

I förhållande till den kommunala självstyrelsen innebär förslagen till ny LVU och andra lagändringar vissa utökade och förtydligade krav på kommunernas och landstingens verksamhet. Utredningen anser att detta är nödvändigt med hänsyn till rättssäkerheten och intresset av att placerade barn och unga tillförsäkras skydd och en god vård.

När det gäller konsekvenser för att nå de integrationspolitiska målen är en reformerad tvångsvård för barn och unga angelägen. Bland annat bör förslaget om tydligare inriktning på stöd och hjälp efter avslutad placering kunna bidra till förbättrade förutsättningar för ensamkommande barn som avslutar en placering för övergång till självständigt vuxenliv.

En reformerad tvångsvård för barn och unga bidrar positivt till det brottsförebyggande arbetet. En tydligare inriktning på stöd och hjälp efter avslutad placering bör bidra till förbättrade förutsättningar även för de unga som omhändertagits till följd av brottslig verksamhet.

I fråga om konsekvenser för små företag kan konstateras att ungefär hälften av HVB för barn och unga bedrivs i enskild regi och många i form av små företag. Dessa företag åläggs inga nya uppgifter genom utredningens för-

2015-11-04

Dnr SN/2015:171

slag. Förslagen om insatser för att uppnå ökad tydlighet i fråga om ansvar och befogenheter för personal på HVB och om vilka frågor som får omfattas av ordningsregler på HVB ger klarare förutsättningar för arbetet också på de institutioner som drivs av små företag.

Ikraftträdande

Utredningen föreslår att den nya LVU och övriga författnings-ändringar ska träda i kraft den 1 juli 2017.

5

Remissvar - Ökad trygghet för hotade och förföljda personer (SOU 2015:69) (SN/2015:195)

Förslag till beslut

Socialnämnden antar förvaltningens förslag till yttrande som sitt eget och överlämnar det till Finansdepartementet.

Sammanfattning

Kommunledningsförvaltningen har överlåtit till socialnämnden att besvara remissen Ökad trygghet för hotade och förföljda personer (SOU 2015:69). Svaret ska vara Finansdepartementet tillhanda den 1 december.

Den s k Trygghetsutredningen har haft i uppdrag att lämna förslag på hur personer som lever under hot eller förföljelse eller som i övrigt har behov av skydd kan få ett starkare skydd för sina personuppgifter i folkbokföringsregistret, hur reglerna om fingerade personuppgifter kan förändras så att skyddsåtgärden medges i något större omfattning än idag samt hur det kan skapas en mer sammahållen ordning för hot- och riskbedömningar och för olika skyddsåtgärder.

Trygghetsutredningen har föreslagit ett flertal åtgärder som syftar till att öka tryggheten för hotade och förföljda personer. Polismyndigheten föreslås att få i uppdrag att ansvara för att samordna olika myndigheters arbete med att skydda förföljda personer.

Förvaltningen är positiv till utredningens förslag. Förvaltningen ser dock ett behov av att klargöra frågan om umgänge med barn vid skyddad folkbokföring.

Utredningen föreslår att bestämmelserna införs den 1 juli 2016.

2015-10-28

Dnr SN/2015:195

Referens

Åse Linnerbäck

Mottagare

Socialnämnden

Remissvar - Ökad trygghet för hotade och förföljda personer (SOU 2015:69)

Förslag till beslut

Socialnämnden antar förvaltningens förslag till yttrande som sitt eget och överlämnar det till Finansdepartementet.

Sammanfattning

Kommunledningsförvaltningen har överlåtit till socialnämnden att besvara remissen Ökad trygghet för hotade och förföljda personer (SOU 2015:69). Svaret ska vara Finansdepartementet tillhanda den 1 december.

Den s k Trygghetsutredningen har haft i uppdrag att lämna förslag på hur personer som lever under hot eller förföljelse eller som i övrigt har behov av skydd kan få ett starkare skydd för sina personuppgifter i folkbokföringsregistret, hur reglerna om fingerade personuppgifter kan förändras så att skyddsåtgärden medges i något större omfattning än idag samt hur det kan skapas en mer sammahållen ordning för hot- och riskbedömningar och för olika skyddsåtgärder.

Trygghetsutredningen har föreslagit ett flertal åtgärder som syftar till att öka tryggheten för hotade och förföljda personer. Polismyndigheten föreslås att få i uppdrag att ansvara för att samordna olika myndigheters arbete med att skydda förföljda personer.

Förvaltningen är positiv till utredningens förslag. Förvaltningen ser dock ett behov av att klargöra frågan om umgänge med barn vid skyddad folkbokföring.

Utredningen föreslår att bestämmelserna införs den 1 juli 2016.

2015-10-28

Dnr SN/2015:195

Bakgrund

Kommunledningsförvaltningen har överlåtit till socialnämnden att besvara remissen Ökad trygghet för hotade och förföljda personer (SOU 2015:69). Svaret ska vara Finansdepartementet tillhanda den 1 december.

Utredningens uppdrag

Den s k Trygghetsutredningen har haft i uppdrag att lämna förslag på:

- hur personer som lever under hot eller förföljelse eller som i övrigt har behov av skydd kan få ett starkare skydd för sina personuppgifter i folkbokföringsregistret
- hur reglerna om fingerade personuppgifter kan förändras så att skyddsåtgärden medges i något större omfattning än idag samt
- hur det kan skapas en mer sammahållen ordning för hot- och riskbedömningar och för olika skyddsåtgärder samt

En viktig del i skyddet för personer som riskerar att utsättas för våld, hot och trakasserier är att skydda deras personuppgifter i bland annat folkbokföringen. I dag består skyddsåtgärderna av *sekretessmarkering* i folkbokföringsdatabasen, *kvarskrivning* eller *fingerade personuppgifter*. Syftet med åtgärderna är att förhindra att den hotade eller förföljda personen kan hittas med hjälp av de registrerade uppgifterna.

Utredningens förslag

För att förstärka skyddet av personuppgifter föreslår utredningen att kvarskrivning ersätts med skyddad folkbokföring som ger ett bättre skydd. Skyddad folkbokföring ska få ske på annan ort än den gamla folkbokföringsorten om det bedöms öka skyddseffekten. Det ska också kunna medges utan att personen flyttar om det bedöms att den skyddade folkbokföringen ändå kan förväntas ge tillräcklig skyddseffekt. Skyddad folkbokföring ska kunna ges tillsvidare istället för högst 3 år i taget samt kombineras med kontaktförbud och andra skyddsåtgärder.

För barn under arton år som hotas av båda sina vårdnadshavare finns det ingen behörig att ansöka om skyddad folkbokföring. För dessa barn ska en ansökan få göras av socialnämnden, om barnet bereds vård med stöd av ett lagakraftvunnet beslut enligt LVU. Den skyddade folkbokföringen ska upphöra att gälla när vården upphör.

Utredningen föreslår att i de fall ett beslut om ett beslut om fingerade personuppgifter upphävs så ska personen kunna förvärva det fingerade namnet.

2015-10-28

Dnr SN/2015:195

Utredningen föreslår även att sekretessen för uppgifter som kan avslöja var personer med skyddad folkbokföring vistas ska stärkas hos alla myndigheter. Det ökar möjligheterna för dem att lämna uppgifter till myndigheter utan att riskera att de lämnas ut till andra.

För att personerna ska få ett effektivt skydd behöver de kunskap om hur man ska agera när man behöver skydda sina personuppgifter. Skatteverket ska därför ge personerna ett bättre stöd än i dag. Det ska också vara möjligt för personer som i dag har en sekretessmarkering att i stället få skyddad folkbokföring.

Polismyndigheten får i uppdrag att ansvara för att samordna olika myndigheters arbete med att skydda förföljda personer.

För personer med en sekretessmarkering i folkbokföringsdatabasen föreslår utredningen nya regler om vilken domstol som ska pröva deras mål. Syftet är att förhindra att domstolens lokalisering avslöjar inom vilket område personen bor. Utredningen föreslår att även fastighetsbeteckning ska omfattas av den särskilda sekretessbestämmelse som gäller för hotade och förföljda personer.

Utredningen föreslår att bestämmelserna införs den 1 juli 2016.

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen är i huvudsak positiv till utredningens förslag. Vi ser dock ett behov av att klargöra frågan om umgänge med barn vid skyddad folkbokföring.

Marie Lundqvist
Socialchef

Referens

Åse Linnerbäck

Mottagare

Sammanfattning (Utdrag) Ökad trygghet för hotade och förföljda personer (SOU 2015:69)

Uppdraget

Vi har i uppdrag att föreslå åtgärder som ger ett förstärkt skydd för hotade och förföljda personers personuppgifter. Vi ska bland annat lämna förslag på hur personer som lever under hot eller förföljelse eller som i övrigt har behov av skydd kan få ett starkare skydd för sina personuppgifter i folkbokföringsdatabasen, hur det kan skapas en mer sammanhållen ordning för hot- och riskbedömningar och för olika skyddsåtgärder samt hur reglerna om fingerade personuppgifter kan förändras så att skyddsåtgärden kan medges i något större omfattning än i dag.

Bakgrund

Skydd för hotade och förföljda personer i dag

Flera myndigheter medverkar till att skydda personer som riskerar hot eller förföljelse. Åtgärderna kan antingen syfta till att minska hotet, det vill säga riktas mot den hotande eller förföljande personen, eller syfta till att minska den enskildes sårbarhet, det vill säga riktas mot den hotade eller förföljda personen. Utöver de åtgärder som riktar sig mot den hotande eller förföljande personen finns straffrättsliga bestämmelser. Åtgärderna som riktar sig mot den hotade eller förföljda personen kan syfta till att stödja den enskilde att ändra sin livsföring så att risken för att utsättas för brott minskar. Åtgärderna kan också innebära skyddade personuppgifter eller andra åtgärder av fysiskt, administrativt eller tekniskt slag.

Skyddade personuppgifter finns av tre slag: fingerade personuppgifter som prövas av Polismyndigheten samt kvarskrivning och sekretessmarkering som prövas av Skatteverket. Fingerade personuppgifter innebär att en person får använda andra personuppgifter om sig själv än de verkliga. För att få det krävs att personen riskerar att bli utsatt för allvarlig brottslighet som riktar sig mot dennes liv, hälsa eller frihet och att personen inte kan få ett tillräckligt skydd genom kvarskrivning eller på annat sätt.

Skatteverket ansvarar för frågor om folkbokföring. I det ansvaret ingår att pröva rätten till kvarskrivning som kan ges till en person som av särskilda skäl kan antas bli utsatt för brott, förföljelser eller allvarliga trakasserier på

annat sätt. Personen måste flytta och åtgärden innebär att personen får vara folkbokförd på den gamla folkbokföringsorten. Skatteverket kan också registrera en sekretessmarkering i folkbokföringsdatabasen.

Åklagarmyndigheten ansvarar bland annat för ärenden om kontaktförbud. Kontaktförbud innebär att en person förbjuds att besöka eller på annat sätt ta kontakt med eller följa efter en annan person.

Socialnämnden verkar för att den som utsatts för brott och dennes närstående får stöd och hjälp. Socialnämnden ska erbjuda våldsutsatta personer insatser akut och på kort och lång sikt med utgångspunkt i behovet av skydd, stöd och hjälp. Uppgifter i samhället om personer med skyddade Personuppgifter

Uppgifter från folkbokföringen har stor betydelse för både myndigheter och privata företag och andra organisationer. Uppgifter från folkbokföringen sprids elektroniskt till myndigheter och andra delar av samhället. Det är respektive myndighet som avgör om den vill ha uppgifter om sekretessmarkerade personer och hur den väljer att hantera dessa uppgifter i sina register. När Skatteverket aviserar folkbokföringsuppgifter för personer med sekretessmarkering omfattas även själva sekretessmarkeringen. Vid kvarskrivning aviseras en flyttning där personen blivit ”på församlingen skriven” tillsammans med en särskild postadress som går till Skatteverket. Kvarskrivna har oftast även en sekretessmarkering. Det aviseras inte några uppgifter om personer med sekretessmarkering till privata företag och organisationer.

Fingerade personuppgifter

Vi har undersökt vilka förhållanden som medför att fingerade personuppgifter fungerar bra i praktiken. De förhållanden som har störst betydelse är Polismyndighetens stöd till personer med fingerade personuppgifter, Polismyndighetens samarbete med andra myndigheter och Polismyndighetens kunskaper om kriminalitet, hotbilder och liknande. Det finns ett krav i praxis som innebär att ett medgivande att använda fingerade personuppgifter endast får lämnas om användningen, med hänsyn till den förföljdes person och andra förhållanden, kan antas få en tillräcklig skyddseffekt. Vi föreslår att det uttryckligen ska framgå av lagen om fingerade personuppgifter för att tydliggöra kravet. Andra åtgärder för att skydda hotade och förföljda personer ska inte vara ett hinder mot att medge fingerade personuppgifter. Det ska dock inte gälla skyddad folkbokföring om det ger ett tillräckligt skydd av personuppgifter. Förslaget gör det möjligt att ge personerna ett skydd som är anpassat efter vars och ens specifika situation. I dag krävs det synnerliga skäl för att Polismyndigheten ska kunna besluta att ett medgivande att använda fingerade personuppgifter ska upphöra att gälla. Vi föreslår att

det ska bli något enklare och att det ska räcka med särskilda skäl. Det gör det möjligt att upphäva beslutet om det är uppenbart att det inte längre finns något skäl för åtgärden, exempelvis om hotet har upphört. När det blir enklare för Polismyndigheten att upphäva ett beslut om fingerade personuppgifter bör det bli enklare för personerna att återgå till ett liv utan skyddsåtgärden. Vi förslår därför att den som har haft ett medgivande att använda fingerade personuppgifter ska kunna förvärva det fingerade namnet. Det ska också vara möjligt att få det fingerade personnumret fastställt om det finns särskilda skäl.

Vi bedömer att det saknas skäl att utvidga möjligheterna att få fingerade personuppgifter eftersom åtgärden ska bygga på enrestriktiv prövning och de problem som finns med kvarskrivning kan lösas genom att förbättra kvarskrivningsinstitutet. Vi redovisar dock hur en utvidgning skulle kunna regleras. Fingerade personuppgifter får stora konsekvenser för personen och för andra i samhället. Vi föreslår därför att andra myndigheter ska bistå Polismyndigheten med de åtgärder som behövs för att skyddet ska ge avsedd effekt, för att den enskilde ska kunna leva ett så normalt liv som möjligt och för att minska risken för att andra lider rättsförluster med anledning av att personen medgetts användning av fingerade personuppgifter. Vi bedömer att Polismyndigheten bör utveckla sitt arbete och samarbete med andra myndigheter och samhällsorgan för att minska risken för att andra lider rättsförluster med anledning av att en person medgetts användning av fingerade personuppgifter.

Vi bedömer att fingerade personuppgifter i princip inte kan kombineras med vårdnads- och umgängesrätt utan att riskera att åtgärden blir verkningslös. Fingerade personuppgifter ska i princip ha företräde framför vårdnads- och umgängesrätt. Någon annan än barnets vårdnadshavare bör inte få rätt att ansöka om fingerade personuppgifter för ett barn.

Kvarskrivning ersätts med skyddad folkbokföring

Vi föreslår att kvarskrivning ska ersättas med skyddad folkbokföring. Skyddad folkbokföring ska få ske på annan ort än den gamla folkbokföringsorten om det bedöms öka skyddseffekten. Skyddad folkbokföring ska också få medges utan att personen flyttar om det bedöms att den skyddade folkbokföringen ändå kan förväntas ge en tillräcklig skyddseffekt. I likhet med vad som gäller för fingerade personuppgifter ska skyddad folkbokföring kunna ges för obestämd tid i stället för som i dag när kvarskrivning beslutas för högst tre år i taget. Ett medgivande om skyddad folkbokföring ska få begränsas till viss tid. Vi bedömer att trygghet och skydd för personer som är hotade och förföljda i första hand bör ges genom formaliserade skyddsinstitut, det vill säga skyddad folkbokföring och fingerade personuppgifter. Även om en sekretessmarkering i

folkbokföringsdatabasen skulle vara ett tillräckligt skydd ska det inte vara något hinder mot att medge skyddad folkbokföring. En sekretessmarkering är en administrativ åtgärd som inte har några rättsverkningar och ett beslut i frågan kan inte överklagas.

Skyddad folkbokföring ska också kunna kombineras med kontaktförbud och andra skyddsformer. Ett kontaktförbud stärker ofta den hotade. Förslaget gör det också möjligt att ge personerna ett skydd som är anpassat efter vars och ens specifika situation. Det finns ett krav i praxis som innebär att kvarskrivning får medges om användningen, med hänsyn till den förföljdes person och andra förhållanden, kan antas få en tillräcklig skyddseffekt. Det samma ska gälla för skyddad folkbokföring. Vi föreslår att det uttryckligen ska framgå av lagen. Det gör kravet tydligare. För barn under arton år som hotas av båda sina vårdnadshavare finns det ingen som är behörig att ansöka om skyddad folkbokföring. För dessa barn ska en ansökan om skyddad folkbokföring få göras av socialnämnden, om barnet bereds vård med stöd av ett lagakraftvunnet beslut enligt LVU. Den skyddade folkbokföringen ska upphöra att gälla när vården upphör. Om den som har medgetts skyddad folkbokföring anmäler hos Skatteverket att medgivandet inte längre behövs eller om det finns särskilda skäl för det, ska Skatteverket besluta att medgivandet om skyddad folkbokföring ska upphöra att gälla. Det innebär att samma bestämmelser kommer att gälla som för fingerade personuppgifter. Skatteverket ska bistå den som har medgetts skyddad folkbokföring vid kontakter med andra myndigheter och i övrigt lämna det stöd som krävs för att den skyddade folkbokföringen ska kunna upprätthållas. Skatteverket ska också bistå andra myndigheter och organisationer i frågor som rör behandling av personuppgifter när det gäller personer med skyddad folkbokföring. Det kommer att öka tryggheten för personerna och bidra till att åtgärden får effekt. För att säkra kvaliteten i ärendena ska Skatteverket begära biträde av Polismyndigheten vid utredning av frågor om skyddad folkbokföring, om det inte är obehövligt. Det saknas skäl att införa en skyldighet för Skatteverket att informera socialnämnden om barn med skyddad folkbokföring. Däremot ska Skatteverket snarast underrätta bostadskommunen om ett skolpliktigt barn som efter flyttning har medgetts skyddad folkbokföring.

Sekretessen för uppgifter om personer med skyddad folkbokföring ska stärkas inom alla myndigheter och verksamheter. Det minskar risken att uppgifter om personerna kommer i orätta händer. Sekretess ska därför gälla för uppgift som avslöjar eller kan bidra till att avslöja var en person med skyddad folkbokföring bor stadigvarande eller tillfälligt, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon närstående till denne lider men. Vi föreslår några undantag från sekretessen. För att mottagare av uppgifter från folkbokföringsdatabasen ska kunna särskilja personer med skyddad folkbokföring från personer med en sekretessmarkering i folkbok-

föringsdatabasen bedömer vi att Skatteverket bör införa rutiner med en särskild sekretessmarkering för personer som har skyddad folkbokföring. Avsikten med den förstärkta sekretessen är att förhindra att uppgifter om personer med skyddad folkbokföring lämnar det allmänna. Avsikten är däremot inte att försämra myndigheternas möjligheter till effektiva arbetssätt. Skatteverket ska därför lämna uppgifter om en person som har skyddad folkbokföring till myndigheter, om de enligt lag eller förordning får behandla uppgifterna och Skatteverket får lämna ut uppgifterna. Vi bedömer att befintliga bestämmelser som medger att sekretessbelagda uppgifter om personer med skyddad folkbokföring lämnas ut är tillräckliga för andra informationsutbyten mellan myndigheter.

Sekretess för hotade och förföljda personer

Skatteverket kan efter ansökan registrera en sekretessmarkering i folkbokföringsdatabasen för en person som bedöms behöva skydd för sina personuppgifter. Sekretessmarkeringen har sin grund i en administrativ bestämmelse och utgör inte ett skyddsinstitut med rättsverkningar. Möjligheterna att föreslå förbättringar i förfarandet med sekretessmarkeringar i folkbokföringsdatabasen är därför begränsade.

För att stärka sekretessskyddet för hotade och förföljda personer föreslår vi att undantaget för uppgift om beteckning på fastighet eller tomträtt i 21 kap. 3 § OSL tas bort. Sådana uppgifter kan i kombination med identitetsuppgifter avslöja var en person är bosatt och är då jämförbara med adressuppgifter. Den stärkta sekretessen innebär att skyddet förbättras för hotade och förföljda personer som bor i egen fastighet eller är tomträttsinnehavare.

Särskilda forumregler när en part har skyddade personuppgifter

Vi föreslår nya forumregler när en parts personuppgifter omfattas av sekretess. I allmän domstol kan det uppstå problem när en kärande vill inleda en process mot en svarande vars adressuppgifter är sekretessbelagda. Enligt de nya forumreglerna ska käranden inleda processen vid Stockholms tingsrätt när svarandens uppgifter är sekretessbelagda. När det gäller domstolsärenden styrs ofta behörig domstol av var en part är folkbokförd. Uppgift om behörig domstol tillsammans med identitetsuppgifter kan bidra till att avslöja var en person är bosatt. För att komma tillrätta med detta problem föreslår vi att Stockholms tingsrätt även i dessa fall ska vara behörig domstol. Även i förvaltningsdomstol styrs ofta behörig domstol av var klaganden är folkbokförd. Vi föreslår i dessa fall att Förvaltningsrätten i Stockholm blir behörig domstol. Samordning av arbetet med skydd för förföljda personer Polismyndigheten ska få i uppdrag att ansvara för att samordna arbetet med skydd för förföljda personer. I samordningsansvaret ligger att ansvara för utvecklande av samarbetet med berörda myndigheter, uppföljning, utveckl-

ing av metoder för hot- och riskbedömningar, med mera. För samordningsarbetet ska det finnas en samordningsgrupp som består av Skatteverket, Åklagarmyndigheten samt Länsstyrelsen i Östergötlands län. Andra statliga myndigheter, kommuner och frivilligorganisationer får bjudas in att delta i arbetet. Polismyndigheten ska varje år till regeringen redogöra för den verksamhet som har bedrivits i samordningen. Polismyndigheten ska få meddela föreskrifter om hot- och riskbedömningar i ärenden om skydd för hotade och förföljda personer hos Polismyndigheten, Åklagarmyndigheten och Skatteverket. Föreskrifterna ska beslutas i samråd med de berörda myndigheterna.

Övriga överväganden och förslag

Vi föreslår att ett antal frågor som har betydelse för hotade och förföljda personer utreds. Det gäller frågor om rätten till partsinsyn kan begränsas för förföljare som är motpart till den som är hotad eller förföljd, om det bör införas ytterligare sekretess till skydd för det allmännas intresse, om ersättning till hotade och förföljda personer, om handläggning av reseersättning i domstol kan ske utan att parterna tar del av uppgifterna i begäran, om det är möjligt att avisera uppgifter i större utsträckning till SPAR, kommuner och landsting i syfte att underlätta för personerna utan att säkerheten äventyras samt om det är möjligt att införa bättre rutiner för posthantering hos Skatteverket.

Konsekvenser

Fingerade personuppgifter

Vi lämnar få förslag när det gäller fingerade personuppgifter och påverkan på personerna blir därför liten. Andra myndigheters skyldighet att bistå Polismyndigheten i ärenden om fingerade personuppgifter kommer dock att göra skyddet mer effektivt och öka möjligheterna att leva ett så normalt liv som möjligt. Förutsättningarna att lämna skyddet ökar när det blir enklare för Polismyndigheten att besluta att åtgärden ska upphöra, samtidigt som det blir enklare att förvärva det fingerade namnet och få det fingerade personnumret fastställt. Det minskar också risken för att andra ska lida rättsförluster. Införandet av en skyldighet för andra myndigheter att bistå Polismyndigheten förtydligar kraven för andra myndigheter och samhällsorgan och förenklar Polismyndighetens arbete.

Skyddad folkbokföring

Vi föreslår ett antal åtgärder som kommer att öka tryggheten och skyddet för personer med skyddad folkbokföring. Det gäller främst förslagen om Skatteverkets stöd till den som har fått skyddad folkbokföring, en starkare sekretess samt möjligheterna att få skyddad folkbokföring tills vidare, att kombinera skyddad folkbokföring med kontaktförbud, att få skyddad folkbokfö-

ring även om en sekretessmarkering i folkbokföringsdatabasen skulle innebära ett tillräckligt skydd och att bli folkbokförd på annan ort än den tidigare bosättningsorten.

Andra åtgärder som vi föreslår syftar till att myndigheter och andra organisationer ska få bättre förutsättningar att bidra till personernas trygghet och skydd. Det gäller bland annat det stöd som Skatteverket ska ge myndigheter och andra organisationer som möter personer med skyddad folkbokföring. Slutligen föreslår vi åtgärder som särskilt syftar till att öka tryggheten och skyddet för barn. Socialnämnden ska få en möjlighet att ansöka om skyddad folkbokföring för barn när båda föräldrarna utgör hotet och Skatteverket ska underrätta bosättningskommunen om skolpliktiga barn med skyddad folkbokföring. Skatteverket kommer att få fler ärenden om skyddad folkbokföring och motsvarande antal färre ärenden om sekretessmarkering i folkbokföringsdatabasen. Handläggningstiden och kostnaderna är dock densamma för båda ärendetyperna. Skatteverket ska bistå den som har medgett skyddad folkbokföring samt andra myndigheter och organisationer i frågor som rör behandling av personuppgifter när det gäller personer med skyddad folkbokföring. Vi bedömer att den totala kostnaden kan beräknas till 5 miljoner kronor och att arbetet kan utföras inom ramen för befintliga anslag.

Socialnämnden får en ny roll som behörig att ansöka om skyddad folkbokföring för barn som får vård med stöd av LVU när syftet är att skydda barnet mot båda vårdnadshavarna. Denna ytterligare arbetsuppgift är snarlik det arbete som redan görs i ärenden om LVU och det eventuellt ytterligare arbete som krävs är begränsat. Vi bedömer därför att arbetet inte innebär någon ytterligare kostnad för kommunerna.

Alla myndigheter påverkas av den sekretessbestämmelse vi föreslår till skydd för personer med skyddad folkbokföring. Vi bedömer att Skatteverket bör införa rutiner med en särskild sekretessmarkering för personer som har skyddad folkbokföring. Dessa förslag kommer sannolikt att medföra kostnader för många myndigheter. Det ingår i myndigheternas uppdrag att hantera de sekretessregler som gäller vid varje tidpunkt. Det saknas därför skäl att tillskjuta särskild finansiering. De informationsutbyten som genomförs i dag mellan myndigheter bedömer vi i stort sett kan fortsätta. Några av våra förslag påverkar inte enbart myndigheter utan även andra aktörer i samhället. Skatteverket ska ge de olika aktörer i samhället som behandlar uppgifter om personer med skyddad folkbokföring stöd. Det kommer att ge förutsättningar för goda rutiner och innebära en säkrare behandling av personuppgifter i samhället.

Sekretess för hotade och förföljda personer

Sekretesskyddet för hotade och förföljda personer stärks genom förslaget att undantaget för beteckning på fastighet och tomträtt i 21 kap. 3 § OSL tas bort. För Lantmäteriets del påverkar inte förändringen i 21 kap. 3 § OSL den verksamhet som avser fastighetsregistret. Bestämmelsen i 21 kap. 3 § är dock tillämplig när det gäller andra delar av Lantmäteriets verksamhet. Alla system och register inom Lantmäteriet är inte kopplade till personnummer eller sökbara gentemot folkbokföringsregistret.

För att öka skyddet för hotade och förföljda

personer kan det bli nödvändigt för Lantmäteriet att i viss utsträckning vidta systemförändringar och manuella rutiner. Kostnaderna för detta bedöms inte bli större än att de kan tas inom befintliga ramar.

För Kronofogdemyndighetens del innebär förändringen att uppgift om beteckning på fastighet och tomträtt kan omfattas av sekretess i större omfattning än i dag. Exempelvis så undantas beslut från sekretessen i 34 kap. 1 § OSL. Bestämmelsen i 21 kap. 3 § OSL gäller dock även i beslut. I beslut om exempelvis utmätning av fast egendom behöver fastighetsbeteckning finnas med. För det fall sekretess gäller för uppgiften kan detta lösas genom att uppgiften anges i en bilaga till beslutet. Att ta in uppgiften i en sekretessbilaga förhindrar att uppgiften lämnas ut av misstag. Däremot hindrar det inte ett utlämnande till parter och andra som behöver uppgiften. Uppgift om fastighetsbeteckning för hotade och förföljda kan även finnas hos andra myndigheter, exempelvis kommunerna. Rutiner finns redan för att hantera uppgifter som omfattas av 21 kap. 3 § OSL. Rutinerna kan behöva omarbetas för att även omfatta uppgift om fastighetsbeteckning när den är jämförbar med adress, men några större förändringar bör det inte vara fråga om. Möjligheten att genom fastighetsregistret få del av en uppgift om fastighetsbeteckning kommer inte att påverkas av en ändring i 21 kap. 3 § OSL. En ändring påverkar inte heller möjligheten att få reda på vem som äger en viss fastighet.

Särskilda forumregler när en part har skyddade personuppgifter Våra förslag innebär en ökad trygghet för hotade och förföljda personer i de fall en process i domstol inleds. För allmän domstol innebär förslagen att en klagande som vill inleda en process mot en svarande vars adressuppgifter är sekretessbelagda i stället kan inleda processen vid en domstol som inte styrs av svarandens hemvist. För förvaltningsdomstol innebär förslagen att ett överklagande ska ske till en domstol som inte styrs av var klaganden är folkbokförd. Förslagen innebär att processer som i dag är utspridda på olika domstolar i landet kommer att koncentreras till två domstolar, Stockholms tingsrätt och Förvaltningsrätten i Stockholm. Antalet processer vid dessa domsto-

lar kommer att öka. Samtidigt kommer antalet processer vid övriga domstolar sammantaget att minska i motsvarande utsträckning. Antalet mål där svaren eller parten har sekretessmarkering i folkbokföringsdatabasen torde dock vara begränsade.

För myndigheternas del kommer överklagandehänvisningarna att behöva ändras med en upplysning om vart beslut i dessa fall ska överklagas. Att ändra överklagandehänvisningarna kan innebära vissa ökade kostnader då systemförändringar kan bli nödvändiga. Vi bedömer dock att kostnadsökningarna borde vara begränsade och rymmas inom ramen för nuvarande anslag.

Samordning av arbetet med skydd för förföljda personer

Våra förslag om en sammanhållen ordning för hot- och riskbedömningar och en föreskriftsrätt för Polismyndigheten kommer att medföra att hot- och riskbedömningarna blir bättre, tydligare och mer enhetliga. Arbetet med hot- och riskbedömningar bör också kunna bli effektivare med ändamålsenliga föreskrifter och god samverkan mellan myndigheterna. Våra förslag innebär också bättre förutsättningar för att utveckla och förbättra skyddsinstitutet. Kompetensen hos myndigheterna och andra organisationer som ingår i samverkan kommer att öka. På sikt bedömer vi att det kan innebära effektivare arbetssätt och minskade kostnader. Polismyndigheten kommer att få ökade kostnader med anledning av förslagen. Vi bedömer att de uppgår till cirka 1 miljon kronor och att kostnaden kan finansieras inom ramen för nuvarande anslag.

Regeringen kommer årligen att få en samlad redovisning av arbetet inom samverkan. Det ger bättre förutsättningar för regeringen att styra, utveckla och effektivisera verksamheten med skydd åt personer.

Genomförande av våra förslag

Alla författningsändringar vi föreslår ska träda i kraft den 1 juli 2016.

6

Förvaltningschefen informerar - muntlig information

Beslut

Socialnämnden har tagit del av informationen.

Ärendet

Socialchef Marie Lundqvist informerade om aktuella frågor.

7**Rapportering av ej verkställda beslut enligt 4 kap 1 § socialtjänstlagen och 28 f § lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade****Beslut**

Socialnämnden antar rapporterna som sina egna och vidarebefordrar dem till berörda mottagare.

Ärendet

Kommunerna har en skyldighet att enligt 16 kap 6 f socialtjänstlagen (SoL) och 28 f § lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) rapportera gynnande beslut som ej verkställts inom tre månader. Rapportering ska ske till Inspektionen för vård och omsorg (IVO), kommunens revisorer och kommunfullmäktige. Som en yttersta konsekvens om beslut ej verkställts i tid kan IVO gå till förvaltningsrätten och ansöka om att den dömer ut en särskild avgift till kommunen. Rapporteringen ska ske en gång per kvartal. Identifierbara uppgifter skickas till IVO. Dessa uppgifter finns även att tillgå för nämndens ledamöter under sammanträdet samt hos nämndsekreteraren.

Denna rapportering omfattar två ej verkställda beslut från kvartal 2, 2015. Kvartal 1, 2015 fanns två ej verkställda beslut att rapportera.

Rapport av ej verkställda beslut kvartal 2, 2015

Beslut enligt socialtjänstlagen (SoL)

150506

Personligt stöd

Pojke född 1998

Beslut ej verkställt på grund av resursbrist

150903

Ekonomiskt bistånd med villkor om praktik/kompetenshöjande verksamhet

Man född 1995

Beslut ej verkställt på grund av resursbrist

Beslut enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS)

Inga beslut enligt LSS finns att rapportera.

2015-01-03

Dnr SN/2015:90

Referens
Alexandra Holmstedt

Mottagare
Socialnämnden

Rapportering av ej verkställda beslut enligt 4 kap 1 § socialtjänstlagen och 28 f § lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade

Förslag till beslut

Socialnämnden antar rapporterna som sina egna och vidarebefordrar dem till berörda mottagare.

Ärendet

Kommunerna har en skyldighet att enligt 16 kap 6 f socialtjänstlagen (SoL) och 28 f § lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) rapportera gynnande beslut som ej verkställts inom tre månader. Rapportering ska ske till Inspektionen för vård och omsorg (IVO), kommunens revisorer och kommunfullmäktige. Som en yttersta konsekvens om beslut ej verkställts i tid kan IVO gå till förvaltningsrätten och ansöka om att den dömer ut en särskild avgift till kommunen. Rapporteringen ska ske en gång per kvartal. Identifierbara uppgifter skickas till IVO. Dessa uppgifter finns även att tillgå för nämndens ledamöter under sammanträdet samt hos nämndsekreteraren.

Denna rapportering omfattar två ej verkställda beslut från kvartal 2, 2015. Kvartal 1, 2015 fanns två ej verkställda beslut att rapportera.

Rapport av ej verkställda beslut kvartal 2, 2015

Beslut enligt socialtjänstlagen (SoL)

150506

Personligt stöd
Pojke född 1998
Beslut ej verkställt på grund av resursbrist

150903

Ekonomiskt bistånd med villkor om praktik/kompetenshöjande verksamhet
Man född 1995
Beslut ej verkställt på grund av resursbrist

Beslut enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS)
Inga beslut enligt LSS finns att rapportera.

Marie Lundqvist
Socialchef

Alexandra Holmstedt
Verksamhetsutvecklare

Expediering: kommunens revisorer, kommunfullmäktige

8

Val av ledamot i socialnämndens utskott (SN 2014:216)

Beslut

Socialnämnden beviljar avsägelse från Juan Guzman (v) som ledamot i vuxen- och ungdomsutskottet.

Socialnämnden utser Mats Einarsson (v) som ledamot i vuxen- och ungdomsutskottet.

.Ärendet

Socialnämnden utsåg 2015-01-07 ledamöter och ersättare i socialnämndens utskott. Avsägelse har inkommit från Juan Guzman (v) som ledamot i vuxen- och ungdomsutskottet.

Juan Guzman föreslås ersättas av Mats Einarsson (v) som ledamot i vuxen- och ungdomsutskottet.

9

Ansökan till Vinnovas utlysning Innovation för säkrare migration och etablering av nyanlända" om projektmedel för utveckling av projektet "Socialt mottagande av flyktingar" (SN 2015:214)

Förslag till beslut

Socialnämnden godkänner ansökan till innovationsmyndigheten Vinnova om 274 tkr för projektet Socialt mottagande av flyktingar. Paragrafen justeras omedelbart.

Ärendet

Socialnämnden ansöker om projektmedel från Vinnova för att i projektform utveckla ett socialt mottagande av flyktingar. I den bifogade projektbeskrivningen presenteras projektet som syftar till att utveckla ett arbetssätt som stöttar integrationen av nya svenskar som fått uppehållstillstånd och som flyttat till Botkyrka.

Idén som ska prövas i projektet är att rekrytera engagerade personer ur närsamhället (sk guider) som på frivillig basis vill finnas till för en flykting/ flyktingfamilj under de första åren efter inflytten till Botkyrka. De som rekryteras kan vara enskilda eller par och vår tanke är att hela familjer med fördel kan delta i guideuppdraget.

Ansökan är gjort med Botkyrka församling som projektpartner. Syftet är att i högre utsträckning än idag slussa barn, föräldrar och vuxna till verksamheter för flyktingar, en verksamhet som idag finansieras genom föreningsbidrag och som delvis kan ses som underutnyttjad.

Det föreslagna arbetssättet har som mål att nyttja kommunens, civilsamhällets och medborgares resurser och engagemang till ett samlat socialt mottagande av flyktingar.

2015-11-05

Dnr SN/2015:214

Referens
Tina Trygg
Projektledare

Mottagare
Socialnämnden

Ansökan till Vinnovas utlysning "Innovation för säkrare migration och etablering av nyanlända" om projektmedel för utveckling av projektet "Socialt mottagande av flyktingar"

Förslag till beslut

Socialnämnden godkänner ansökan till innovationsmyndigheten Vinnova om 274 tkr för projektet Socialt mottagande av flyktingar. Paragrafen justeras omedelbart.

Ärendet

Socialnämnden ansöker om projektmedel från Vinnova för att i projektform utveckla ett socialt mottagande av flyktingar. I den bifogade projektbeskrivningen presenteras projektet som syftar till att utveckla ett arbetssätt som stöttar integrationen av nya svenskar som fått uppehållstillstånd och som flyttat till Botkyrka.

Idén som ska prövas i projektet är att rekrytera engagerade personer ur närssamhället (sk guider) som på frivillig basis vill finnas till för en flykting/ flyktingfamilj under de första åren efter inflytten till Botkyrka. De som rekryteras kan vara enskilda eller par och vår tanke är att hela familjer med fördel kan delta i guideuppdraget.

Ansökan är gjort med Botkyrka församling som projektpartner. Syftet är att i högre utsträckning än idag slussa barn, föräldrar och vuxna till verksamheter för flyktingar, en verksamhet som idag finansieras genom föreningsbidrag och som delvis kan ses som underutnyttjad.

Det föreslagna arbetssättet har som mål att nyttja kommunens, civillsamhällets och medborgares resurser och engagemang till ett samlat socialt mottagande av flyktingar.

Målet är att:

- Överbrygga negativa migrationseffekter
- Minska social utsatthet.

2015-11-05

Dnr SN/2015:214

- Ge flyktingar, både vuxna och barn, stöd att bygga nya sociala kontakter och nätverk.
- Öka möjligheten för flyktingar att omskapa och använda de erfarenheter, den utbildning och arbetslivserfarenhet de har med sig från hemlandet.
- Förebygga psykiskt ohälsa.
- Använda den första tiden i Sverige som en ”investeringsperiod” för hållbar och varaktig etablering i samhälle och arbetsliv.

Förutsättningar och finansiering

Vinnovas utlysning gäller för ett åttamånadersprojekt. Projektet kommer alltså pågå under perioden 2015-12-01 - 2016-07-31. Eftersom detta arbets sätt är tänkt att vara en del av socialförvaltningens praktiska mottagande av flyktingar som nu planeras, kommer projektet sannolikt att fortsätta efter 2016-07-31.

De stödberättigande kostnader som är möjliga att söka för är 50 % av lönekostnader vilket beräknas uppgå till 274 tkr. Projekts åtta månader beräknas totalt kosta 670 tkr. Förvaltningens egen finansiella insats kommer tas inom befintlig ram.

Expedieras till
Text

Marie Lundqvist
Socialchef

Bilagor: Ansökan till Vinnova och projektbeskrivningen

Innovation för säkrare migration och etablering av nyanlända

MALL projektbeskrivning

1. Projekttitel på svenska och engelska.

Socialt mottagande av flyktingar

Receiving refugees - a socially responsible approach

2. Vad vill projektet åstadkomma?

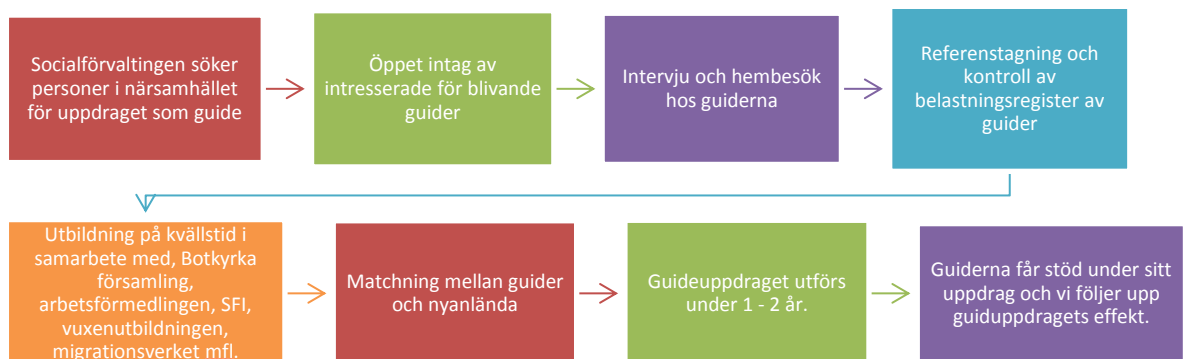
Idén som ska prövas i projektet är att rekrytera engagerade personer ur närsamhället (sk guider) som på frivillig basis vill finnas till för en flykting/flyktingfamilj under de första åren efter inflytten till Botkyrka. De som rekryteras kan vara enskilda eller par och vår tanke är att hela familjer med fördel kan delta i guideuppdraget.

Målet är att:

- Överbrygga negativa migrationseffekter
- Minska social utsatthet.
- Ge flyktingar, både vuxna och barn, stöd att bygga nya sociala kontakter och nätverk.
- Öka möjligheten för flyktingar att omskapa och använda de erfarenheter, den utbildning och arbetslivserfarenhet de har med sig från hemlandet.
- Förebygga psykiskt ohälsa.
- Använda den första tiden i Sverige som en ”investeringsperiod” för hållbar och varaktig etablering i samhälle och arbetsliv.

3. Hur vill projektet åstadkomma detta? (Beskriv både metodik och projektplan)

Så här ser processen för guideuppdraget ut:

Rent praktiskt ska guiden:

- Träffa flyktingen/flyktingfamiljen regelbundet både för social samvaro och för att ge råd och stöd

- Stötta flyktingen/flyktingfamiljen att förstå sitt nya sammanhang i stort och smått
- Slussa barn och föräldrar till BIS¹ och andra stödjande och nätverksbyggande verksamheter som vår projektpartner Botkyrka församling driver.
- Ge stöd att bygga upp ett nytt socialt nätverk och nytt sammanhang
- Om det är möjligt och lämpligt, känna till flyktingens etableringsplan och dess olika delar för att kunna vara ett stöd för flyktingen att genomföra den
- Ge hjälp till själv-hjälp. Målet är självständighet och relationen kan med fördel övergå i en mer jämställd och ömsesidig relation.
- Känna till flyktingprocessen och alla huvudmäns uppdrag för att på så sätt bidra till att göra den tillgänglig och begriplig för flyktingen/flyktingfamiljen.

Tid- och aktivitetsplan

Aktiviteter	Decem-ber	Jan-uari	Febr-uari	Mars	April	Maj	Juni	Juli
Aktivera projektorganisationen	X							
Rekrytera personal	X							
Planera rekryteringen av guider, marknadsföra och öppna för sökande	X	X						
Planera för uppföljning av projektet		X	X					
Kommunicera projektet med viktiga samarbetspartners		X	X					
Genomföra en första utbildning av guider			X	X				
Planera och fatta beslut hela modellen för guidernas uppdrag		X						
Matcha den första flyktingen/flyktingfamiljen med en guide				X				
Planera och rigga för implementering					X	X	X	X

4. Varför? (Beskriv behovet och nuläget. Vilka idéer finns redan inom området och vad är det existerande idéer saknar?)

Trots det tydliga och omfattande regelverk som finns i vårt samhälle och de många ideella initiativ vi ser växa fram, ser vi att det idag tar lång tid för nyanlända att ta sig ut i arbete och etablera sig i samhället. På senare år har målet

¹ BIS - Barn i start är en gruppverksamhet för barn och ungdomar som vill lära sig mer om sig själva, om asylprocessen och hur det är att vara ny i Sverige. Verksamheten är religiöst och politiskt obunden. Gruppverksamheten innefattar också stöd till föräldrarna.

att aktivare stötta nyanlända i Sverige till arbete och att rå bot på hinder för det stått i fokus. Flera studier och utredningar pekar dock på vikten av det sociala mottagandet – att den tillvaro med segregation och diskriminering, svårighet att få tillgång till arenor där mer etablerade svenskar finns, kan försvåra integrationen in i det svenska samhället.

Sedan några år tillbaka är det arbetsförmedlingen som ansvarar för nyanländas etablering i samhället. Det ligger i sakens natur att deras verksamhet främst riktar sig mot att hjälpa människor till arbete och självförsörjning. Men migration innebär ofta genomgripande förändringar i individens livssituation som i olika grad påverkar förutsättningarna att kunna komma ut på arbetsmarkanden. I LO:s rapport ”Etablering i skuggan av hög arbetslöshet, skillnadsskapande och migrationseffekter”² skriver utredare Ulrika Vedin:

Migrationseffekter som bytet av land medför, innebär också ett möte med ett nytt samhälle och nya institutioner, nytt språk och också begränsade sociala kontakter och nätverk av betydelse för arbetsmarknaden. Hur politiken på policynivå är utformad för att möta migrationseffekter och stödja etablering är därmed viktigt. Goda möjligheter att etablera sig på arbetsmarknaden bygger på att kunna möta arbetsmarknadens krav.

Inom den ideella sektorn ser vi en rad lyckosamma initiativ växa fram. Röda korset och Hela människan har många verksamheter som finns där för att stötta nyanlända svenskar. Vi tror dock att det sociala mottagandet av flyktingar inte kan vila enbart på ideella initiativ, det ger ett alltför osäkert och godtyckligt system för att skapa ett värdigt mottagande av nya svenskar. I vår idé ligger ansvaret på kommunen som tillsammans med ideella organisationer (i vårt fall Botkyrka församling) och med stöd av närsamhällets egna resurser, ansvarar för det sociala mottagandet.

Vi tror att vår idé inte är bara en mänsklig investering utan även samhällsekonomisk. Jan Edling skriver i sin rapport *Strukturomvandling och social integrering*³: ”Det är hög tid att lämna det hårda samhälle som sorterar ut människor som obrukbara på arbetsmarknaden och i det sociala livet. Det är samhällsekonomiskt också mycket kostsamt.”

5. Vilka ska åstadkomma detta? (Team, målgrupp, intressenter och samarbetspartners)

En projektorganisation kommer att riggas för att styra och leda projektet.

Styrgruppen

---

² Vedin, Ulrika (2015). *Etablering i skuggan av hög arbetslöshet, skillnadsskapande och migrationseffekter*. Bantorget Grafiska AB, Stockholm 2015

³ Edling, Jan. (2015) *Strukturomvandling och social integrering*. Temagruppen Entreprenörskap och företagande – inom social ekonomi. Ett projekt finansierat av Europeiska socialfonden.

Styrgruppen består av chefen för stöd- och utvecklingsenheten (ordförande), handläggare och ansvarig för BIS-verksamheten i Botkyrka församling i Botkyrka, verksamhetschefen för Boenheten (som just nu ansvarar för det praktiska mottagandet av flyktingar) och projektledaren. Projektledaren är föredragande. I styrgruppen sitter både resursägare och mottagare av projektresultatet. Styrgruppens roll är att fatta nödvändiga beslut för projektets fortskridande, hantera eventuella hinder för projektet i relation till annat som händer på förvaltningen och i den kontext projektet ska implementeras i, stötta projektledaren. Styrgruppen träffas en gång i månaden i 1 ½ timme.

Projektledaren

Projektledaren ska leda och driva projektet på ett sätt som möjliggör att nyttomålen och projektmålen nås under projekttiden.

Referensgruppen

Projektets referensgrupp består av representation från olika verksamheter som berörs eller kan påverka projektet. Medlemmarna består av förvaltningens ansvariga för det praktiska mottagandet av flyktingar till kommunen, representant från arbetsförmedlingen, förvaltningens kommunikatör och projektledaren (sammakallande och ordförande)

Projektet kommer använda referensgruppen vid behov för att:

- underlätta för och undvika problem i projektgenomförandet
- kommunicera projektet
- inhämta viktig och nödvändig kunskap för projektets genomförande

Projektgruppen

Projektgruppen består av de ordinarie medlemmarna projektledaren (sammankallande och ordförande) och de tre projektmedarbetarna (1 heltidsanställd och 2 anställda som använder 10 % av sin arbetstid i projektet). Ambulerande medlemmar är flyktingsamordaren, en socialsekreterare från Boenheten och en representant från Botkyrka församlings BIS-verksamhet. Projektgruppen ska planera projektet och ansvarar för dess genomförande. Projektgruppen rapporterar genom projektledaren till styrgruppen. Projektgruppen träffas 2 timmar varje vecka.

6. Vad är förväntade resultat efter projekttiden och nytton på sikt (och hur mäter ni det)?

De långsiktiga nyttomålen med projektet, som vi på sikt också tror är mätbara, är kortad tid för att komma ut i arbete och självförsörjning, bättre kunskap i det svenska språket, ökat deltagande i föreningsliv/fritidsaktiviteter, minskade ohälsotal, ökad andel unga som klarar skolan med godkända betyg, en förbättring vad gäller upplevd grad av integration i det svenska samhället och att de som får en guide upplever att det som stödjer. Det är dock inte sannolikt att vi kommer att se resultat vad gäller detta under de åtta månader som projektet kommer pågå. Våra nyttomål under projekttiden blir i stället att:

1. Att sju flyktingar/flyktingfamiljer under perioden ska ha tilldelats en guide.
2. Att fler barn och föräldrar deltagit i Botkyrka församlings gruppverksamhet BIS och/eller andra liknande verksamheter i deras regi.
3. Att guiderna upplever att de har fått ett tydligt uppdrag som går att genomföra.

1 och 2 kommer att mätas helt enkelt genom att räkna. 3 kommer att mätas genom en enkät.

Kalkyl

Budgetposter	Kostnad (tkr)	Intäkt (tkr)
Projektledning 20 %	107	
Löner för befintlig personal som arbetar i projektet (två personer på vardera 10 %)	81	
Anställd projektmedarbetare på 100 % under 8 månader	349	
Lönekostnader för styrgruppen (2 personer, styrgruppsmöten 1½ timme/mån)	11	
<i>Lönekostnader</i>	<i>548</i>	
Projektmedel från Vinnova (50 % av lönekostnaderna + OH)		274
Arvoden till guiderna (3 timmar/vecka)	76	
Lokalkostnader för utbildning och aktiviteter	20	
Marknadsföring	20	
Representation vid kommunikation	2	
Förtäring och annat i samband med aktiviteter	4	
Summa	670	274

10

**Samordningsförbundet i Botkyrka, Huddinge och Salem
(SN 2015:14)**

Det finns inga ärenden att redovisa.

11

Anmälan av delegationsbeslut (SN 2015:13)

Beslut

Socialnämnden har tagit del av informationen.

Ärende

Dessa delegationsbeslut anmäls till nämnden.

Förvaltningschef

Ansökan om antagning i hemvärdet SN 2015:206, SN 2015:199

Alkoholhandläggare

Beslut om tillstånd enl 8 kap 2 § alkohollagen för servering av alkoholdrycker till slutet sällskap

Dance music culture, Subtopia 2015-10-24, 2015-11-28, 2015-12-26 samt ändring 2015-11-28 och 2015-12-26

Julia Molombo, Subtopia 2015-11-21—2015-11-22

Grekiska kulturhuset, St Petrus och Pauluskyrkan 2015-10-31

Isa Kesenci, St Georgis kyrkans festlokal 2015-11-14

Victory Lakers TYO DC, Victory Lakers lokal 2015-11-21

Alkoholhandläggare

Beslut enl 9 kap 17 § alkohollagen

RAG Xara AB

12

Anmälningsärenden (SN 2015:11)

Beslut

Socialnämnden har tagit del av informationen.

Ärendet

Dessa ärenden anmäls till nämnden:

Remiss KSL –Rekommendation om överenskommelse om vård och omsorg för äldre (von 2015:102)

KS § 152 Överenskommelse om mottagande och bosättning av nyanlända (KS/2015:151)

KS § 204 Tillfälliga boendeplatser för asylsökande (KS/2015:710)

KS § 220 Ansökan till Vinnovas utlysning FRÖN 2015 (KS/2015:737)

§ 222 Godkännande av tjänsteresa till USA (KS/2015:738)

Yttrande gällande ansökan om Värdeautomater fr.o.m. 1 januari 2016

Tullinge Pizzeria & Restaurang, Tullinge

Restaurang Castor, Tullinge

Frendo, Norsborg

Lokal, Tumba

Chillers Sports Bar, Tumba

Frendo, Norsborg